

NACRT

LOKALNI PROGRAM ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE OPŠTINE DERVENTA 2012-2017

Derventa, februar 2012. godine

Izrada akcionog plana zaštite životne sredine opštine Derventa je realizovana u okviru MDG-F programa Očuvanje okoliša i klimatske promjene: „Standardizacija upravljanja okolišem: povezivanje lokalnih i državnih aktivnosti u BiH“. Ovaj trogodišnji program zajednički provodi pet UN agencija: UNDP, UNV, UNEP, FAO i UNESCO, u partnerstvu sa Ministarstvom za vanjsku trgovinu i ekonomske odnose BiH, Ministarstvom civilnih poslova BiH, Ministarstvom za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS, Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS, Ministarstvom okoliša i turizma FBiH, Ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH, opštinama, te organizacijama civilnog društva. Program se finansira sredstvima španskog Fonda za dostizanje milenijumskih razvojnih ciljeva (MDG-F).

Opština Derventa želi zahvaliti sljedećim pojedincima koji su uzeli učešća u izradi akcionog plana zaštite životne sredine (LEAP¹) za period od 2012. do 2017. godine.

ČLANOVI OPŠTINSKOG TIMA ZA IZRADU LEAP-A

- Šerbić Jefimija, Odjeljenje za prostorno uređenje, dipl. ing. arhitekture
- Igor Žunić, zamjenik Načelnika opštine Derventa, dipl. psiholog
- Pajić Dragan, načelnik Odjeljenja za stambeno-komunalne poslove, dipl. ing. rudarstva
- Bečarević Ljubica, načelnik Odjeljenja za prostorno uređenje, dipl. ekonomista
- Nagradić Tomo, načelnik Odjeljenja za inspeksijske poslove,
- Nović Srđan, referent u Odjeljenju za privredu i društvene djelatnosti, dipl. ing. saobraćaja
- Jevtić Goran, Odjeljenje za stambeno-komunalne poslove, dipl. ing. građevinarstva

PREDSTAVNICI SAVJETODAVNOG RADNOG TIJELA

Milijan Stojčić	Željko Asentić
Anđelka Tešić	Predrag Prodić
Čedomir Ćorić	Branislav Vidić
Radojica Todorović	Slobodan Jamedžija
Đorđo Nikolić	Zdravko Grozdanović
Ljubomir Kuzmanović	Slavko Tomaš
Filip Jerković	Drago Prodić
Slavko Topalović	Novo Pjeranović
Savo Topić	Boro Simić
Dalibor Jeftić	Vanja Popović
Dalibor Dlakić	Mirko Bjelić
Nedo Plavšić	Slaven Kuzmanović
Srđan Pašalić	Mirela Suhaj
Savko Pečić	Armin Junuzović
Mladen Pečić	Savo Vajić
Anđa Bekić	Momir Vukičević
Jovanka Popović	Zoran Đekić
Stojan Davogić	Koviljka Vučković
Saša Bogdan	Vlado Bašić

Tehničku asistenciju opštini Derventa pri izradi akcionog plana zaštite životne sredine pružio je konzorcij Centar za razvoj i podršku (CRP) i Udruženje Nešto više.

¹ LEAP je skraćenica od engleske riječi **L**ocal **E**nvironmental **A**ction **P**lan, te je kao takva skraćenica prihvaćena u BiH i koristi se za označavanje opštinskih akcionih planova zaštite životne sredine.

Sadržaj

Uvod.....	4
Proces izrade LEAP-a.....	5
Ukratko o opštini Derventa	7
Stanje životne sredine i identifikovani problemi.....	10
Vizija opštine Derventa.....	16
Akcionni plan zaštite životne sredine opštine Derventa.....	17
Monitoring i evaluacija akcionog plana zaštite životne sredine.....	25
Koncepti projektnih prijedloga.....	27
Koncepti projektnih prijedloga u sektoru voda.....	28
Koncepti projektnih prijedloga u sektorima zemljišta i otpada.....	41
Koncepti projektnih prijedloga u sektorima atmosfere i energije.....	49
Koncepti projektnih prijedloga u sektorima biološke različitosti i kulturno-istorijskog naslijeđa.....	55

UVOD

Jedinstvena i raznovrsna životna sredina naše opštine važna je svima koji žive i rade u našoj lokalnoj zajednici, a koji teže ka boljem kvalitetu življenja. Ipak, ovo životno okruženje ne možemo uzeti „zdravo za gotovo“, i stalno se moramo podsjećati da ono zavisi o tome kako ga čuvamo i na koji način njime upravljamo.

Takođe, jasno je i da djelatnosti i aktivnosti koje sprovodimo u našoj lokalnoj zajednici imaju određeni globalni uticaj koji se posebno manifestuje u vidu klimatskih promjena. Ova pojava se ne može ignorisati, jer ona ima uticaja na sve nas, te je na svima i odgovornost u smislu promjene ponašanja kako bi se postiglo smanjenje emisija stakleničkih gasova u atmosferu.

Tako smo se našli pred velikim izazovom, koji za našu opštinu znači kreiranje plana aktivnosti na poboljšanju stanja životne sredine, poboljšanje usluga u oblasti životne sredine i podizanje svijesti građana o njenom značaju. U prethodnih nekoliko mjeseci, građani naše opštine zajedno sa predstavnicima opštinske administracije ocijenili su stanje naše životne sredine i dali sugestije za njeno poboljšanje. Ovaj akcioni plan je rezultat naših diskusija i konkretnih prijedloga. LEAP je korak na putu unapređenja naše životne sredine.

Proces izrade LEAP-a

Prema članu 51. Zakona o zaštiti životne sredine Republike Srpske, opštine su dužne da pripreme i donesu programe zaštite životne sredine u periodu od šest godina u skladu sa republičkim strateškim planom. Izrada LEAP-a u opštini Derventa je započela donošenjem odluke Skupštine opštine Derventa broj: 01-022-17/11 iz februara 2011. godine o pristupanju izrade LEAP-a za područje opštine Derventa.

Po donošenju odluke Načelnik opštine je donio rješenje o imenovanju opštinske radne grupe za izradu LEAP-a kao i njenog koordinатора po rješenjima broj 02-370-966-1/10 i 02-370-966-2/10, respektivno. Za koordinatora opštinske radne grupe imenovana je Jefimija Šerbić, dok su članovi opštinske radne grupe: Žunić Igor, Pajić Dragan, Bećarević Ljubica, Nagradić Tomo, Nović Srđan i Jevtić Goran. Opštinska radna grupa je početkom 2011. godine predložila i formirala savjetodavno radno tijelo sačinjeno od predstavnika mjesnih zajednica, javnih ustanova, privrednih subjekata, organizacija civilnog društva i pojedinaca. Opštinska radna grupa za izradu LEAP-a je usvojila i primjenila plan rada i plan promocije LEAP-a tokom 2011. godine.

Opštinska radna grupa za izradu LEAP-a je najprije definisala i identifikovala konkretne resurse životne sredine na području opštine Derventa. Potom prema DPSIR² metodologiji prikazani su svi zagađivači životne sredine sa količinama zagađenja prema svakom elementu životne sredine (voda, zrak, zemljište) kako bi se formiralo stanje životne sredine. Izvještaj o stanju životne sredine opštine Derventa sa uvrštenim konkretnim ekološkim indikatorima, koji je urađen tokom LEAP procesa, predstavlja osnovu za praćenje napretka u našoj životnoj sredini.

Očekivanja u vezi sa LEAP-om i procesom izrade LEAP-a, su da se sagleda stvarno stanje kvaliteta životne sredine na području opštine Derventa, da se procijeni uticaj na zdravlje ljudi i kvalitet života te da se preduzmu konkretne akcije koje će očuvati životnu sredinu i pozicionirati opštinu Derventa kao razvijenu i ekološki osvještenu zajednicu sa savremenom komunalnom infrastrukturom koja obezbjeđuje evropske standarde zaštite životne sredine.

Namjera nam je da se akcije koje su definisane u LEAP-u prate i ažuriraju kako s vremenom budemo dobijali nove informacije i identifikovali nove prioritete.

Akcioni plan zaštite životne sredine opštine Derventa se sastoji iz dijelova:

- Osnovne informacije o opštini
- Stanje životne sredine i identifikovani problemi životne sredine
- Vizija opštine
- Strateški i operativni ciljevi
- Akcioni plan
- Plan monitoringa i evaluacije LEAP-a

Izvještaj o stanju životne sredine predstavlja osnovni element za izradu LEAP-a te ujedno daje prikaz stanja životne sredine na području opštine Derventa. Izvještaj je izrađen na osnovu dostupnih podataka o stanju životne sredine i procjena trenutnog stanja. Izvještaj o stanju elemenata životne sredine obuhvata analizu stanja voda, zraka, zemljišta, biološke raznolikosti i kulturno-istorijskog naslijeđa kao i analizu ankete provedene među građanima opštine Derventa kojom građani iskazuju svoj stav o stanju i problemima u životnoj sredini. Izvještaj o stanju životne sredine zbog obima predstavlja poseban dokument koji je kao takav neodvojiv dio akcionog plana zaštite životne sredine.

² ДПСИР је:

Узрочно-последични оквир за описивање узајамног утицаја између друштва и животне средине, који је поставила Европска агенција за животну средину (Еуропеан Енвиронмент Агенцу). Елементи тог оквира су: покретачке снаге које дјелују на животну средину (Д – Дривинг форцес), притисци на животну средину (П - прессурес), стање животне средине (С – Стате), утицај таквог стања животне средине на друштво (И – Импакт), и одговор друштва на такво стање (Р – Респонсес).

Akcioni plan zaštite životne sredine opštine Derventa u svojoj strukturi definiše:

Rezultate koje želimo ostvariti

Željeno stanje koje će nastati kao rezultat provođenja aktivnosti planiranih u LEAP-u

- **kako želimo da naša opština izgleda za 6 godina**

Ciljeve koje želimo postići

Detaljni ciljevi aktivnosti koje su navedene u planu. Postavljanje cilja predstavlja namjeru da se krene prema određenom rezultatu

- **kako ćemo znati da smo dostigli željeni rezultat**

Indikatore

Mjerljive pokazatelje koje koristimo za praćenje i izvještavanje o promjenama i kojim ocjenjujemo u kojoj mjeri je željeni rezultat dostignut

- **kako ćemo mjeriti ostvareni rezultat**

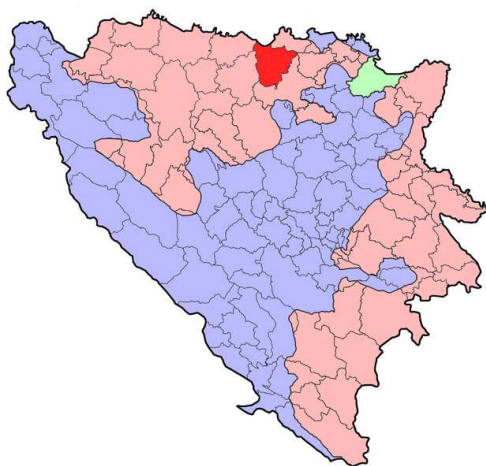
Šta
Projekat, aktivnost, protokol ili procedura koju možemo razviti i implementirati, a koje mogu biti kratkoročne i dugoročne
Ko
Opština/opštinska odjeljenja koja su odgovorna za svaku aktivnost
Kad
Vremenski rok za završetak aktivnosti
Koliko
Okvirno: sredstva za implementaciju i potencijalni izvori

Ukratko o opštini Derventa

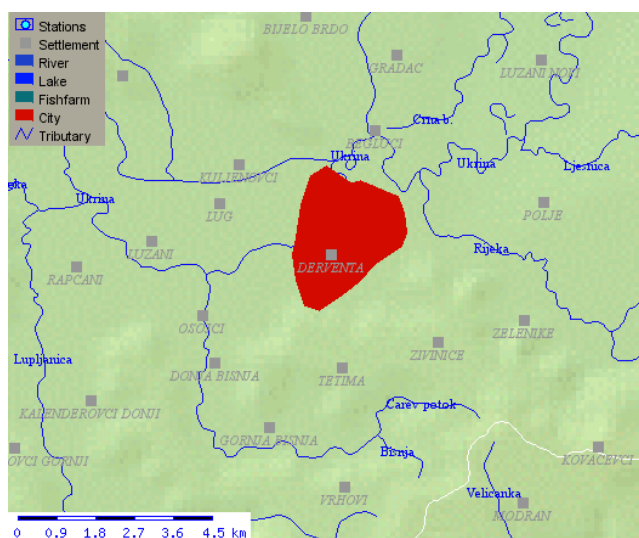
Derventa je opština na sjeverozapadu Republike Srpske i sjeveru Bosne i Hercegovine. Graniči s opštinama Brod, Srbac, Prnjavor, Doboj, Modriča, te rijekom Savom s Republikom Hrvatskom. Površina koju pokriva opština Derventa je 517 kvadratnih kilometara, a na tom prostoru, prema zvaničnim

procjenama, živi 42.004 stanovnika. Prema popisu iz 1991. godine u Derventi je živjelo 57.328 stanovnika. Teritorija opštine je podijeljena na 32 mjesne zajednice od kojih su šest gradske, a ostale seoske. Granica urbanog područja Derventa utvrđena je prostornim planom Opštine prema kome prostorna veličina grada obuhvata nešto više od 800 ha. U prostorni obuhvat grada ulaze i prigradska naselja: Potočani, Čardak, Omeragići, dio naselja Lug i industrijska zona, koja je locirana sjeveroistočno od grada.

Područje opštine Derventa prostire se između niskih planina Motajice na sjeverozapadu, Vučijaka na sjeveroistoku i Krnjina na jugozapadu. Krajnju sjeverozapadnu granicu opštine čini rijeka Sava, a to je i ujedno i granica Republike Srpske, odnosno državna granica Bosne i Hercegovine sa Republikom Hrvatskom. Drugi dio sjeverne granice opštine vodi preko Vučijaka do blizu rijeke Bosne kod sela Podnovlja gdje granica skreće prema jugozapadu na planinu Krnjin (Prokop 255 i 357 m.n.v.) gdje je i južna granica opštine. Odatle granica vodi prema sjeveru dolinom Ukrine i to je zapadna granica opštine Derventa, sve do istočnih obronaka planine Motajice. Istočni obronci Motajice (357 m.n.v.) pripadaju derventskoj opštini dok se veći dio planine nalazi u opštini Srbac.

Položaj opštine Derventa (crvena boja) u BiH i Republici Srpskoj

Mapa opštine Derventa sa naseljima i vodotocima

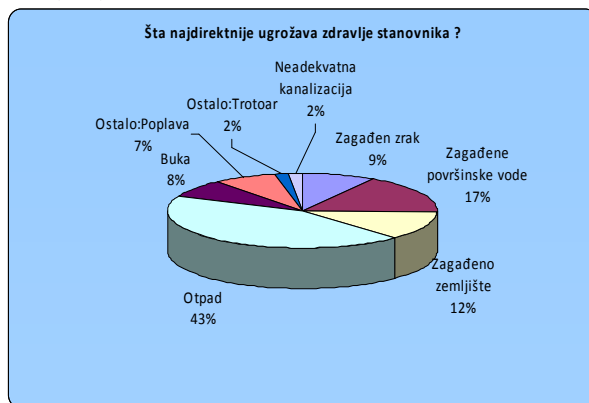
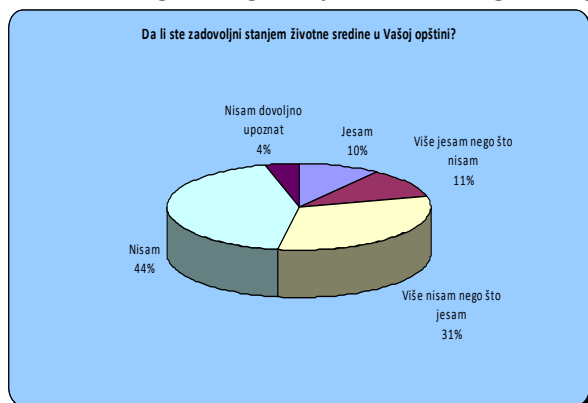
Područje opštine Derventa se odlikuje toplim ljetima, dok su zime umjereno hladne. Prosječna godišnja temperatura vazduha je oko 11°C, gdje je najhladniji mjesec januar sa srednjom mjesečnom temperaturom od -3,3°C, a najtopliji mjesec je jul sa srednjom mjesečnom temperaturom 20,5°C. Tokom godine jasno su izražena četiri godišnja doba, a padavine su ravnomjerno raspoređene sa godišnjim padavinama od 700-1.000 mm. Umjereno kontinentalna klima i uticaj klime sa sjevera, ublažen brdovitošću i šumovitošću predjela, čini da su ljeta svježija a zime nešto hladnije u odnosu na panonsku ravnicu. Prisutni su i česti prodori vlažnog vazduha pod uticajem zapadnih vjetrova. Stanovništvo se bavi industrijom i poljoprivredom, a najrazvijenije grane su proizvodnja obuće, metalska industrija, te stočarstvo i ratarska proizvodnja³.

Stav građana o stanju i problemima životne sredine opštine Derventa

Tokom procesa izrade akcionog plana, u proljeće 2011. godine provedena je anketa među stanovništvom opštine Derventa s ciljem da se dobije stav građana o stanju životne sredine. Anketom je obuhvaćeno stanovništvo cijele opštine te se putem privrednih subjekata, javnih ustanova, osnovnih i srednjih škola, nevladinih organizacija i mjesnih zajednica uspješno okončalo i pravilno popunilo 750 upitnika. Anketa je obuhvatila 45% ženskih i 55% muških ispitanika. Odgovori na pitanje o tome da li su građani zadovoljni stanjem životne sredine na području opštine govore o nezadovoljstvu građana jer 75% građana ili nije zadovoljno ili više nije nego što jeste zadovoljno stanjem životne sredine. Po mišljenju građana najveći

³ Детаљан преглед свих привредних и пољопривредних активности становништва са квантитативним и квалитативним показатељима, се налази у Извјештају о стању животне средине општине Дервента

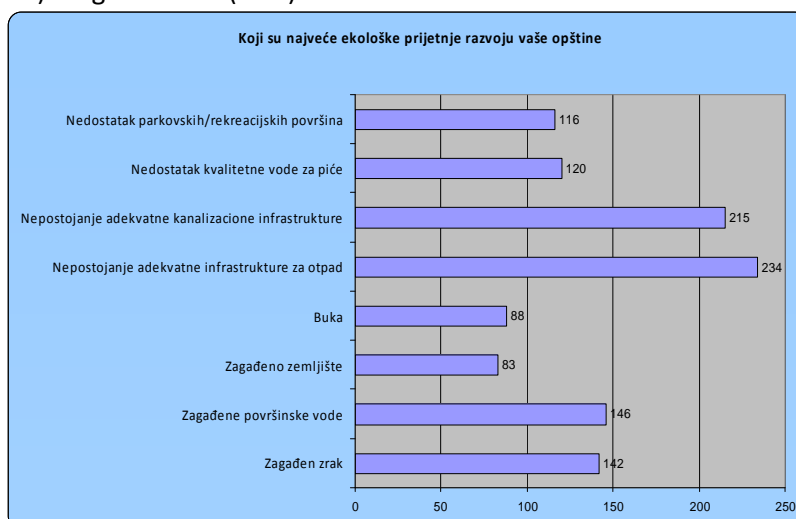
negativan uticaj na zdravlje stanovništva postoji zbog problema otpada (43%), zbog zagađenih površinskih voda (17%), zagađenog zemljišta (12%) i zagađenog zraka (9%).

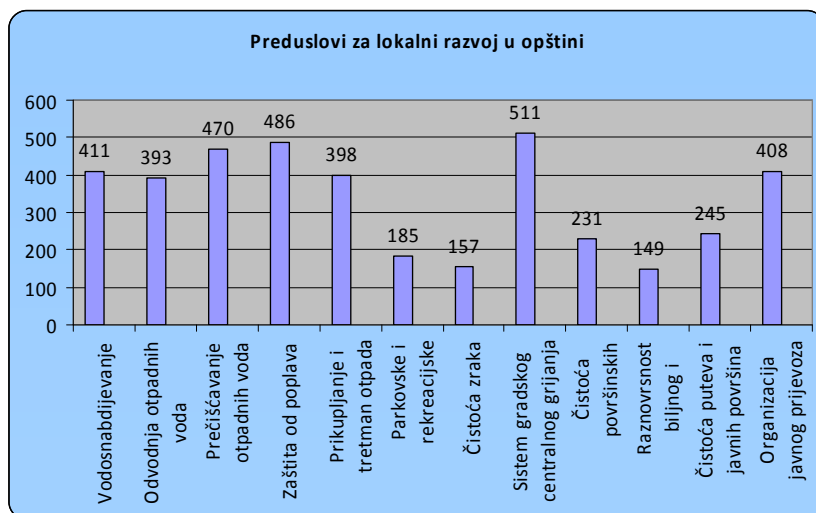
Građani smatraju da životnu sredinu najviše zagađuje neadekvatno odložen otpad (36%), neadekvatno odvođenje otpadnih voda (16%), neredovan odvoz smeća (12%) i saobraćaj (11%).

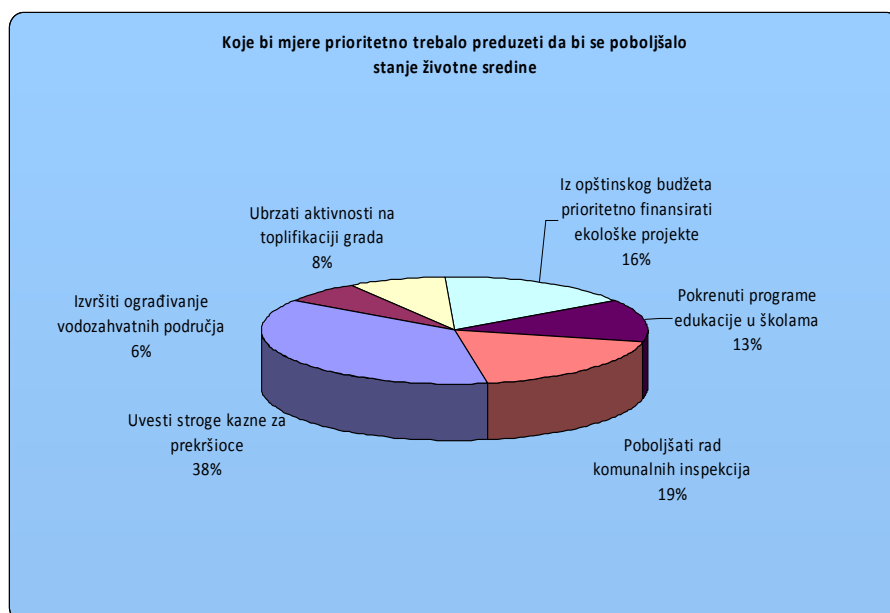
Građani vjeruju da su najveće ekološke prijatnje razvoju opštine Derventa, nepostojanje adekvatne infrastrukture za otpad (20%), nepostojanje adekvatne kanalizacione infrastrukture (19%) zagađene površinske vode (13%) i zagađen zrak (12%).

Građani su spremni dati doprinos poboljšanju stanja životne sredine na način da je 35% bezuslovno spremno, 22% je spremno ako to i drugi učine i 32% je spremno ako se ne zahtjevaju novčana ulaganja. Građani ističu da su najbitniji preduslovi za lokalni razvoj u opštini Derventa osiguravanje sistema centralnog gradskog grijanja, prečišćavanje otpadnih voda, zaštita od poplava, odvodnja otpadnih voda, vodosnabdijevanje, prikupljanje i tretman otpada i organizacija javnog prevoza.

73% anketiranih građana vjeruje da uvođenje strogih kazni za prekršioce, poboljšani rad komunalnih inspekcija i finansiranje projekata zaštite životne sredine bi dovelo do poboljšanja stanja životne sredine.

Stanje životne sredine i identifikovani problemi

Sektor voda

Na području opštine Derventa identifikovani su sljedeći vodni resursi (rijeke, potoci, bare): Ukrina, Sava, Ilova, Ljupljanica, Orljak, Osinjica, Malica, Žirovina, obodni kanal Markovac prihvata vode počev od

Kuljenovaca, Markovca i Babinog brda do ulivanja u Ukrinu, obodni kanal u Bosanskim Lužanima, Lipovačka bara i Bara Starača.

Rijeka Ukrina predstavlja najznačajniji vodotok na području opštine Derventa. Na rijeci Ukrini, na lokalitetu Detlak, je u novembru 2006. godine postavljena automatska hidrološka stanica koja je pratila vrijednosti nivoa vodostaja, pH, rastvoreni kiseonik, temperaturu i elektroprovodljivost. Stanica je devastirana u poplavnom talasu rijeke Ukrine 22/23.06.2010. godine. Ocjena kvaliteta voda vodnih tijela u skladu sa Zakonom o vodama i Uredbom o klasifikaciji voda i kategorizaciji vodotoka, te Okvirnom direktivom o vodama, se vrši na osnovu dvije grupe kriterijuma, odnosno ekološkog i hemijskog statusa.

Rezultati ispitivanja mikrobioloških parametara za sliv rijeke Ukrine na lokalitetima u grupi nacionalnog nadzornog monitoringa:

Ukupno je ispitivano pet mjernih profila, tokom dva ciklusa istraživanja u junu i septembru 2010. godine. Analizom rezultata ispitivanja organskog i fekalnog opterećenja profila, zaključeno je da se kvalitet voda kretao u granicama II, odnosno III i IV kategorije vodotoka. Ukupno je urađeno 40 bakterioloških analiza kvaliteta voda. Najveći broj mjerenja, 22 (55 %) definisan je granicama II klase vodotoka, 13 mjerenja (32,25 %) u III klasi kvaliteta, dok je 5 mjerenja (12,5 %) u IV klasi vodotoka⁴.

Stanovništvo i privreda opštine Derventa utiču na zagađenje rijeke Ukrine zbog sljedećih razloga:

- Procjedne vode centralne deponije otpada Polje su procijenjene da ne premašuju 200 000 m³/godišnje (s obzirom da površina deponije iznosi cca 0,5 hektara a prosječna dnevna količina vode od 0,2 do 30 m³ po hektaru. Procjedne vode imaju negativan uticaj na rijeke Žirovina i Ukrina sa zagađujućim materijama kao što su biorazgradljive organske materije, nutrijenti, teški metali i opasne supstance.
- Privatni, javni i poslovni subjekti koji su spojeni na sistem javne kanalizacije opštine Derventa sa 240.000 m³/god otpadnih voda koje sadrže kabasti materijal, biorazgradljive organske materije i nutrijente zagađuje rijeku Ukrinu (kod novog mosta je mjesto gde se ulijevaju otpadne vode).
- Otpadne vode iz svih naselja opštine Derventa koja nemaju sistem javne kanalizacije i koja otpadne vode ispuštaju u septičke jame, prelive, kanale koji vode do najbližih vodnih tijela, su procjenjene na količinu od 712.680 m³/god. U tim otpadnim vodama se nalaze zagađujuće materije kao što su kabasti materijal, biorazgradljive organske materije i nutrijenti.
- Neuređene i divlje deponije otpada omogućavaju stvaranje 1875 m³/god procjednih otpadnih voda koje sa biorazgradljivim organskim materijama, nutrijentima, teškim metalima i opasnim supstancama vrše zagađenje rijeka. Najveće opterećenje se dešava na rijeci Ukrini.
- Industrijske otpadne vode zagađuju prvenstveno rijeke Ukrina. Te vode sadrže kabasti materijal, biorazgradljive organske materije, nutrijente, teške metale i opasne supstance.
- Otpadne vode sa farmi i poljoprivrednih dobara prouzrokuju zagađenje svih većih i manjih vodotoka u količini od 2.382 m³/god. Te otpadne vode sadrže kabasti materijal, biorazgradljive organske materije, nutrijente i opasne supstance.

Poplave na području opštine Derventa nastaju usljed pojave velikih voda na rijeci Ukrini, kao i zbog uticaja padavina velikog intenziteta na vodotoke unutrašnje mreže područja opštine Derventa. U poplavljenim područjima dolazi do izuzetno teških situacija za domaćinstava, obzirom da su se uz, poplavljena poljoprivredna zemljišta, na pojedinim lokalitetima aktiviraju klizišta, koja uzrokuju oštećenja stambenih objekta. Velike vode rijeke Ukrine, kao i bujične vode na drugim lokacijama opštine, prouzrokuju oštećenja obalnih i riječnih mostovskih konstrukcija, propusta i lokalnih saobraćajnica i internih kolovoza na raznim dionicama u okviru naselja i naseljenih djelova opštine. Zadnje veće poplave dogodile su se u

⁴ Воде се могу подијелити:

- **воде II класе** су најчистије природне воде, изворишта ријека и њихови горњи токови. Употребљавају се за пиће или у прехранбеној индустрији. Насељавају их племените врсте риба (салмониди). Немају мирис, видљиву боју нити отпадне твари.
- **воде III класе** су још увијек релативно чисте. Могу се користити за рекреацију и уз одређено пречишћавање за снабдијевање градова водом. Не смију имати мирис ни боју.
- **воде IV класе** загађене су проласком кроз густо насељене и индустријске области. Имају мирис и видљиву боју, али се још увијек могу користити у пољопривреди и неким гранама индустрије. Показатељи за ове воде имају знатно више граничне вриједности.
- **воде V класе** су све оне воде које не спадају у претходне три класе. Врло су загађене и морају се пречишћавати уколико се употребљавају у одређене сврхе.

ljetu 2010. godine kada je proglašeno vanredno stanje odbrane od poplava koje su uzrokovane višednevnim obilnim padavinama. Najugroženija naselja su Agići, Lug, Kuljanovci, Jasenci i Lužani gdje je vodena stihija ugrozila oko 1.200 domaćinstava.

Prema podacima posljednje dostupne publikacije o zdravstvenom stanju stanovništva Republike Srpske za 2008. godinu⁵ u kojoj je prikazano stanje po opštinama, na području opštine Derвента izvršeno je ispitivanje uzoraka vode za piće iz centralnog vodovodnog sistema na fizičko-hemijsku i mikrobiološku ispravnost i to iz 227 uzoraka, od čega su 202 ispravna uzorka dok je 25 uzorka prema Pravilniku o ispravnosti vode za piće neispravno, odnosno 6%. Od 25 neispravnih uzoraka, njih 11 je sa fizičko-hemijskom neispravnošću, 11 je sa mikrobiološkom neispravnošću dok su 3 uzorka imala i fizičko-hemijsku neispravnost i mikrobiološku neispravnost. Najčešći parametri fizičko-hemijske neispravnosti su povećana mutnoća i boja, povišene koncentracije gvožđa, mangana, nitrita te povećan utrošak kalijum-permanganata. Takođe je vršena kontrola na lokalnim vodovodima gdje je prikazano da je na lokalnom vodovodu Kalanderovci, izvršeno kontrolisanje vode 3 puta, od čega su 2 ispravna uzorka dok je jedan uzorak sa fizičko-hemijskom neispravnošću. Na lokalnom vodovodu Osinja, izvršeno je kontrolisanje vode 1 puta, i taj jedan uzorak je fizičko-hemijski neispravan. Na lokalnom vodovodu Kostreš, izvršeno je kontrolisanje vode 1 puta, i taj jedan uzorak je fizičko-hemijski neispravan. Ovakvo stanje kvaliteta voda za piće, rascjepkanosti vodovodnih sistema i pokrivenosti vodosnabdjevanjem na području opštine Derвента stvara obavezu aktivnijeg angažmana.

Voda za piće se zahvata putem bušenih bunara i to dijelom iz priobalja rijeke Save, a dijelom iz prirodnih vrela. Trenutna maksimalna potražnja za vodom iznosi 30-40 l/s, a maksimalna količina vode na izvorištima iznosi 75 l/s. Uzimajući u obzir da su trenutni fizički gubici u mreži vodovoda Derвента procijenjeni na 20%, a ukupni gubici, tj. neobračunata voda na 60%, može se reći da su potrebne količine vode dugoročno osigurane. Kvalitet vode na izvorištima je zadovoljavajući i vrši se samo tretman hlорom. Kvalitet vodosnabdjevanja je na visokom nivou, svi potrošači imaju snabdjevanje bez prekida, a kvalitet vode se redovno kontroliše i ispunjava sve propise o higijenskoj ispravnosti. Samo cca. 50% potrošača imaju individualne vodomjere, usljed toga potrošnja vode i gubici su visoki, a stepen naplate je srazmjerno mali. Samo se 39% od isporučenih 5.020 m³/dan i naplati.

Rezime problema u oblasti voda na području opštine Derвента

- Problem koji je vezan za procjedne vode centralne deponije Polje je nepostojanje tehničko-tehnoških mjera na deponiji kojim bi se onemogućilo difuzno zagađenje kroz procjeđivanje otpadnih voda sa deponije.
- Problem koji doprinosi neadekvatnom kvalitetu voda rijeke Ukrine je nepostojanje sistema za prečišćavanje otpadnih voda iz sistema javne kanalizacije opštine Derвента.
- Problem ruralnih područja opštine Derвента je nepostojanje sistema prikupljanja i prečišćavanja sanitarno-fekalnih voda (nepostojanje sistema javne kanalizacije)
- Postojanje divljih deponija i svih drugih oblika neadekvatnog odlaganja otpada stvara problem zagađenja putem procjednih voda.
- Problem nepostojanja adekvatne kontrole nad vodosnabdjevanjem zbog rascjepkanosti vodovodnih sistema i nezaštićenosti izvorišta
- Zagađenja voda od strane privrede i poljoprivrede postoji zbog nepostojanja sistema za tretman industrijskih ili poljoprivrednih otpadnih voda.
- Problemi zagađenja voda za piće koji se pojavljuju usljed poplava

Sektor tla i otpada

Namjene zemljišta na području opštine Derвента sa površinama su kako slijedi: poljoprivredne površine 51.670 ha, građevinsko zemljište 118,56 ha, šumske površine 12.790 ha, vodne površine 23 ha, saobraćaj

⁵ Публикација о здравственом стању становништва Републике Српске за 2008. годину
http://www.phi.rs.ba/documents/publikacija_zdr_stanje_2008.pdf

putevi 260,14 ha, kamenolomi 1,2 ha, posebne namjene-kasarne i skladišta 30,66 ha i ostale namjene 5.0782.

Najveći uzročnici zagađenja tla su neadekvatno odloženi otpad, otpadne vode septičkih jama, preliva i direktnih izlivanja u tlo, postojanje minskih polja, privredene djelatnosti i neadekvatno i nekontrolisano korištenje hemijskih sredstava u poljoprivredi.

- Gledano ukupno, na području opštine Derventa otpad se organizovano prikuplja od cca 9.030 domaćinstava te se na taj način prikupi i odloži na gradsku deponiju oko 12.000 tona otpada godišnje. Ostalih cca 3.000 domaćinstava stvori oko 4.000 tona otpada i isti odlaže u prirodu na divlja odlagališta otpada, zatrpavanjem, paljenjem ili direktnim bacanjem na zemljište ili direktnim bacanjem u rijeke i potoke. Na ovaj način se vrši ogroman pritisak i zagađanje tla. Zagađenje i pritisak na tlo postoje i zbog postojanja ruralnih otpadnih voda tj. zagađenja tla otpadnim vodama domaćinstava koja nisu priključena na sistem javne kanalizacije i to u ukupnoj količini otpadnih voda od 712.680 m³/god.

- Na opštini Derventa se nalazi 55 lokacija koje se vode kao zagađene površine (minska polja), ukupne površine od oko 3.961.431,61 m². Najveći broj lokacija se nalazi na sjevernom dijelu opštine uz rijeku Savu, zatim određeni broj na južnom i jugoistočnom dijelu. Najveći dio lokacija je poljoprivredno zemljište, zatim šuma i jedan dio lokacija se odnosi na infrastrukturu (dio lokalnog puta).

- U oblastima ratarstvo, voćarstvo, povrtarstvo prema normativima primjene proizvoda za zaštitu biljaka godišnje se iskoristi 63,3 tone proizvoda. Na istim površinama se upotrijebi 4.923 tona različitih gnojiva i stvori 78.200 tona stajnjaka.

- Problem koji sa sobom donose poplave naročito rijeke Ukrine su i posredno zagađenje poljoprivrednog zemljišta jer su vode u u pojedinim mjerenjima u rijeci Ukrini IV kategorije čija upotreba u poljoprivredi, po standardima nije dozvoljena.

Rezime problema u oblasti tla i otpada na području opštine Derventa

- Problem zagađenja zemljišta zbog postojanja 12.000 tona otpada godišnje i njegovog neadekvatnog odlaganja na centralnoj deponiji Polje (koja uopšte ne zadovoljava uslove kojim se onemogućuje zagađenje zemljišta i podzemnih voda).
- Problem zagađenja zemljišta zbog postojanja divljih odlagališta otpada, zatrpavanja, paljenja ili direktnog bacanja na/u zemljište ili direktnog bacanja u rijeke i potoke gdje divlja odlagališta ili direktno bacanje prirodu zagađuje sa oko 4.000 tona otpada godišnje.
- Problem postojanja 3.961.431,61 m² identifikovanih minskih polja i sumnjivih područja za koja nije sigurno da li su bezbijedna.
- Osnovni problem u oblasti poljoprivrede je da se zbog neprimjenjivanja standarda zaštite životne sredine na farmama i gazdinstvima i nepostojanja sistema za monitoring korištenja količina i vrsta pesticida, gnojiva i stajnjaka zagađuje tlo
- Problem naplavina i mulja koji su aktuelni u vrijeme poplava naročito prilikom plavljenja rijeke Ukrine u okolno poljoprivredno zemljište. Naplavine i mulj sa sobom donose zagađujuće materije.

Sektor atmosfere i energije

Na području opštine Derventa ne postoji kontinuirano mjerenje kvaliteta zraka i jedini dostupni rezultati su oni dobijeni mjerenjima vršenim za potrebe rudnika Stanari i buduće TE Stanari. Navedena mjerenja obavljena su u zoni budućeg uticaja termoelektrane "Stanari" i TE-TO Doboj. Izvršena su mjerenja koncentracija relevantnih pokazatelja kvaliteta vazduha što je uključivalo: mjerenje imisijskih koncentracija SO₂, CO, CO₂, NO₂, NO, CH₄, CH₄, i količine ukupnih lebdećih čestica. Istovremeno su vršena i mjerenja mikrometeoroloških parametara: brzine i smjera vjetra, temperature i relativne vlažnosti vazduha. Dobijeni rezultati mjerenih polutanata ne prelaze granične niti ciljane vrijednosti u skladu sa Pravilnikom o graničnim vrednostima kvaliteta vazduha. Na osnovu brzine i smjera vjetra, te dobijenih pravaca rasprostiranja pojedinih polutanata može se reći da nisu registrovana veća zagađenja okolnih naselja.

Međutim na osnovu stavova građana i članova opštinskog tima za izradu akcionog plana zaštite životne sredine, nezadovoljavajuće stanje kvaliteta vazduha postoji naročito tokom grejne sezone kada je izražena pojava smoga. Najznačajniji pritisak na atmosferu, na području opštine Derventa, postoji zbog

grijanja stambenog, poslovnog i javnog prostora, a potom zbog emisija od privrednih subjekata, zbog emisija iz saobraćaja, emisija sa deponija otpada i emisija iz poljoprivrednih djelatnosti.

- Na području opštine Derventa nema uspostavljenog sistema daljinskog grijanja, te je sistem grijanja za individualno i kolektivno stanovanje, javne objekte i privredu individualan. Na godišnjem nivou se za potrebe grijanja i ostale potrošnje električne energije iskoristi 337.308.119 kWh energije. Sagorijevanjem uglja, drveta i ostalih energenata kao i potrošnje električne energije oslobađa se niz štetnih supstanci i pri tome se u atmosferu emituje: 968 tona sumpor dioksida, 200 tona azotnih oksida, 500 tona nemetanskih isparljivih organskih spojeva, 4.284 tone ugljen monoksida, 1.246 tona sitnih čvrstih čestica (prvenstveno čađi), i 0,37 tona teških metala. Osim toga, ove funkcije naselja imaju i najveću ulogu u emisiji stakleničkih gasova koji dovode do pojave efekta staklenika i klimatskih promjena. Za opštinu Derventa ove emisije godišnje iznose: 139.034 tona ugljen dioksida i 18.531 tonu metana.
- Deponijski gas se stvara u tijelu deponije komunalnog otpada tokom vremena, pri čemu količina gasa zavisi od sastava i starosti otpada. Na centralnoj deponiji Polje se na godišnjem nivou odloži oko 25.550 m³ otpada što predstavlja osnov za emisiju oko 23.000 m³ deponijskog gasa.
- Vozila sa područja opštine Derventa godišnje pređu 122.859.695 km i pri tome potroše 14.127.072 litara goriva. Potrošnja i sagorijevanje te količine motornih goriva izaziva emisije štetnih supstanci (ugljen dioksid, metan, sumpor dioksid, azotni oksidi, amonijak, nemetanski isparljivi organski spojevi, teški metali, ugljen monoksid, sitne čvrste čestice) te se na taj način stvara pritisak na atmosferu. U toku jedne godine, samo u saobraćaju se emituje 296,50 azotnih oksida, 2,58 tona amonijaka, 149,46 tona nemetanskih isparljivih organskih spojeva, 1.129,56 tona ugljen monoksida, 23,90 tona sitnih čvrstih čestica, 35.453 tone ugljen dioksida i 5,13 tona metana.
- Direktna upotreba raznih hemikalija (pesticida, herbicida, insekticida) u poljoprivredi na godišnjem nivou, na području opštine Derventa, je procijenjena na 63,3 tone. Na istim površinama se upotrijebi oko 4923 tona različitih gnojiva i stvori 78.200 tona stajnjaka. Zagađujuće materije koje se emituju iz poljoprivrede u životnu sredinu su amonijak (NH₃), metan (CH₄) i azot-suboksid (N₂O).

Rezime problema u oblasti atmosfere na području opštine Derventa

- Osnovni problem zagađenja atmosfere je postojanje zastarjelih i energetski neefikasnih i neprihvatljivih objekata i sistema grijanja stambenog, poslovnog i javnog prostora kao i korištenje električne energije na energetski neefikasan način. Ova konstatacija vrijedi kako za sektor stanovanja tako i za privredu i javnu administraciju.
- Problem centralne deponije Polje je postojanje zagađenja od deponijskog gasa zbog nepostojanja tehničko, tehnoloških i organizacionih mjera kojim bi se onemogućila emisija deponijskog gasa.
- Osnovni problem vezan za sektor saobraćaja je da su vozila starosti u prosjeku 15 godina i više, da se adekvatno ne održavaju, i da nisu prema sadašnjim standardima ekološki prihvatljiva.
- U oblasti poljoprivrede najveći problem su: prekomjerna i nekontrolisana upotreba hemijskih sredstava, nepostojanje standarda dobrih poljoprivrednih praksi koje onemogućavaju emisije štetnih supstanci i sl.

Stanje biljnog i životinjskog svijeta

Područje opštine Derventa posjeduje odlike dvije vrste pejzaža peripanonskog i panonskog. Na tom području su prisutni ekosistemi običnog graba i hrasta, hrasta kitnjaka i veprine, hrasta kitnjaka i srebrne lipe, hrasta kitnjaka i cera, šuma bukve i porebnice, običnog graba i hrasta kitnjaka sa koštrikom, običnog graba i hrasta kitnjaka sa klokočikom, obradivih površina (žitarica i povrtlarskih kultura), voćnjaka, ekosistemi napuštenih staništa uz puteve i ljudska naselja, urbani i ruralni ekosistemi. U panonskom pejzažu su izraziti ekosistemi šuma vrbe i topole u priobalnom pojasu rijeke Save i njenih većih pritoka, ekosistemi poljskog jasena i drijemovca, ekosistemi šibljacka amorfe i niske šume bagrema, ekosistemi vodenjara šašika i trstika, ekosistemi uz obale slatkih voda i ekosistemi obradivih površina.

Rijeka Ukrina je bogata slijedećim vrstama riba: klen (*Leuciscus cephalus*), mrena (*Barbus barbus*), šaran (*Cyprinus carpio*), som (*Silurus glanis*), štuca (*Esox lucius*), škobalj (*Chondrostoma nasus*), crvenperka (*Scardinius erythrophthalmus*), babuška (*Carssius auratus gibelio*), bjelica (*Leucaspis delineatus*), deverika (*Abramis brama*), plotica (*Rutilus pigus*), jez (*Leuciscus idus*), amur bijeli (*Ctenopharyngodon idella*), bucov (*Chalcaburnus chalcoides*), uklija (*Alburnus alburnus*), brkica (*Noemachilus barbatulus*) i vijun (*Cobitis taenia*). Stanište rijeke Ukrine odgovara i riječnom raku (*Astacus astacus*).

U slivu rijeke Ukrine zastupljene su i slijedeće vrste ptica (grabežljivci riba): čaplja siva (*Ardea cinerea*), čaplja voljak (*Ixobrychus minutus*), vodomar (*Alcedo ispida*), gnjurac mali (*Podiceps ruficollis*), gnjurac ćubasti (*Podiceps cristatus*) i galeb riječni (*Larus ridibundus*). Od sisara, grabežljivaca riba, prisutne su i vidra (*Lutra lutra*) i bizamski pacov ili ondantra (*Ondantra zibethica*).

Za rijeku Ukrinu karakteristična je fauna vodenih insekata⁶ koja se odlikuje prisustvom vrsta iz roda Ephemeroptera (vodeni cvijet). Determinisane su tri vrste i to: *Caenis luctuosa*, *Ephemera* sp. i *Heptagenia* sp. Na rijeci Ukrini dešava se izuzetno rijedak fenomen cvijeta vode, naime radi se o insektu vrste Ephemeroptera. U ljetnim večerima i noćima tokom avgusta oko vodotoka se javljaju rojevi vodenih insekata, leptira koji žive u obliku larve na dnu rijeke tri godine, koji kad se pare dobija se utisak da rijeka procvjeta. Ovo je dokaz da je Ukrina ekološki čista. Ovaj fenomen je poznat još na rijeci Tisi i Hoanghou u Kini. Ovaj izuzetno rijedak fenomen biće zaštićen od nestajanja jer predstavlja veliko prirodno bogatstvo i neprocjenjivo vrijednu turističku atrakciju. Od biljnih vrsta u slivu rijeke Ukrine prisutne su slijedeće vrste: vrba, topola, grab, hrast, jasen i brijest.

⁶ Vodeni cvjetovi ili efemeroptere su veoma stara grupa krilatih insekata (njihovi fosili nađeni su u iskopinama iz Perma), koja predstavlja najosnovniji i najstariju granu krilatih insekata. Danas, ovaj red je predstavljen sa oko 30 000 vrsta koje naseljavaju сва slatководна водена станишта, иако су малобројне врсте које населјавују високе планине или поларне предјеле. Водени цвјетови су крилати инсекти који имају изузетно кратак стадијум одраслих јединки, док ларвени стадијуми дуже живе, и тај дио живота проводе у води. Ларве водени цвјетова имају велики значај као важна карика у ланцу исхране у ријечним екосистемима, јер представљају храну рибама, као што је пастрмка. Поред тога, ларве нису у могућности да трпе промјене квалитет воде, веома су осјетљиве на промене у животној средини (попут загађења), услед чега се користе као биоиндикатори. На копну се многе животиње хране и развијеним одраслим јединкама водених цвјетова у вријеме њихове масовне појаве. Научно име Епхемероптера дугују кратком (ефемерном) животу адулата, који траје најчешће од неколико часова до неколико дана. Назив у српском језику описује изглед ових инсеката након живота – после свадбеног рођења и полагања јаја, разнобојни мужијаци и женке исцрпљени падају на водене површине где плутају попут цвјетова.

Vizija opštine Derвента

„Opština Derвента je razvijena i ekološki osviještena zajednica sa savremenom komunalnom infrastrukturom koja obezbjeđuje evropske standarde zaštite životne sredine”

Akcioni plan zaštite životne sredine opštine Derвента

Sektor voda

Dugoročno gledano, opština Derвента želi smanjeniti emisiju štetnih materija iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse za 60% te povećati efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 60%. Za ostvarenje ovog plana u narednom periodu od 6 godina opština Derвента namjerava dostići slijedeće operativne ciljeve :

1. Povećana pokrivenost gradskog područja kanalizacionom mrežom za prikupljanje otpadnih voda za 10% i svo stanovništvo koji nije obuhvaćeno sistemom javne kanalizacije upoznato sa isplativim i tehnički prihvatljivim rješenjima odvodnje i tretmana otpadnih voda.
2. Uspostavljen sistem prečišćivača otpadnih voda
3. Kompletirana tehnička dokumentacija za sistem sekundarnog tretmana otpadnih voda urbanog dijela
4. Smanjenje gubitaka u sistemu vodosnabdijevanja za 30%
5. Uspostavljen sistem zaštite svih vodozahvatnih područja i svih izvorišnih područja na opštini Derвента
6. Zaštita od poplava vodnih resursa opštine Derвента je adekvatno tretirana u planu upravljanja vodama sliva rijeke Save za Republiku Srpsku
7. Povećana pokrivenost za 20% ruralnih područja vodovodom, evidentirati sva poznata nova izvorišta i iskoristiti ih.

Praćenje ispunjenja navedenih ciljeva će biti osigurano:

- praćenjem broja novopriključenih objekata na sistem javne kanalizacije
- praćenjem broja održanih sastanaka, posjeta, konsultacija nadležnih opštinskih službi
- praćenjem stepena finalizacije investiciono tehničke dokumentacije za sistem tretmana otpadnih voda i praćenjem stepena finalizacije prečišćivača otpadnih voda
- praćenjem m³ vode u sistemu vodosnabdijevanja
- praćenjem broja zaštićenih vodozahvatnih područja
- praćenjem dužine uređenih riječnih korita zaštićenih od poplava
- praćenjem broja novopriključenih objekata na sistem vodonabdijevanja

Kako bi ovi ciljevi bili dostignuti planirane su slijedeće mjere:

Tip mjere	Šta?	Ko?/izvor sredstava	Kad?	Koliko? (KM)
Realizovati/demonstrirati	1.1 Izgraditi nove kanalizacione mreže u dužini od 2 km u gradskom području opštine Derвента	Opština Derвента Delegacija EU u BiH IPA projekti	2012-2017	500.000
	1.2 Edukacija stanovništva u isplativim i tehničkim prihvatljivim rješenjima odvodnje i tretmana otpadnih voda	Opština Derвента Delegacija EU u BiH	2012-2017	50.000
	2.1 Redovna evidencija stvarnog stanja sistema otpadnih voda kroz izrada/revizija postojećih projekata za sistem prečišćivača otpadnih voda	Opština Derвента Delegacija EU u BiH	2012-2014	100.000

	2.2 Isplativost izgradnje sistema prečišćivača otpadnih voda	Opština Derventa Delegacija EU u BiH IPA projekti	2014-2017	150.000
	2.3 Smanjeno zagađenje i neadekvatno ispuštanje otpadnih voda u rijeku Ukrinu izgradnjom sistema prečišćivača otpadnih voda	Opština Derventa Delegacija EU u BiH IPA projekti	2014-2017	6.000.000
	3.1 Isplativost izgradnje za sistem sekundarnog tretmana otpadnih voda urbanog dijela grada.	Opština Derventa Delegacija EU u BiH IPA projekti	2012-2014	150.000
	3.2 Izrada/dopuna dokumentacije (geodetska podloga u elektronskom formatu) čitavog sistema tretmana otpadnih voda, kako bi se redovno vodila evidencija o stvarnom stanju i potrebama sistema.	Opština Derventa Delegacija EU u BiH IPA projekti	2014-2017	10 000
	4.1 Uspostavljanje mjerenja na cijelom sistemu vodovoda radi evidencije stvarnih gubitaka u sistemu vodovoda	Opština Derventa Delegacija EU u BiH	2012	100.000
	4.2 U mjernim zonama vodovodne mreže uspostaviti kontrolu potrošnje postavkom vodomjera i vodomjernih šahtova da bi se regulisala naplata i kontrola potrošnje	Opština Derventa Delegacija EU u BiH	2012-2014	50.000
	4.3 Renoviranje postojeće vodovodne mreže u gradskom području u dužini od 5km	Opština Derventa Delegacija EU u BiH IPA projekti	2012-2017	1.000.000
	4.4 Izrada projekta i nove vodovodne mreže za nova naselja	Opština Derventa Učešće građana Delegacija EU u BiH IPA projekti	2014-2017	2.000.000
	5.1 Prikupljanje i sakupljanje baze podataka svih vodozahvatnih područja i svih izvorišnih područja na opštini Derventa	Opština Derventa Delegacija EU u BiH	2012-2013	50.000
	5.2 Izrada elaborata za zaštitu svih vodozahvatnih područja i svih izvorišnih područja na opštini Derventa	Opština Derventa	2013-2014	15.000
Založiti se i podržati	5.3 Usvajanje programa zaštite svih vodozahvatnih područja i svih izvorišnih područja na opštini Derventa	Opština Derventa	2015	-
Realizovati/ demonstrirati	5.4 Aktivnosti mjera iz programa zaštite svih vodozahvatnih područja i svih izvorišnih područja na opštini Derventa	Opština Derventa Delegacija EU u BiH	2015-2017	100.000

6.1 Rekonstrukcija i sanacija odbrambenog nasipa Agići – Novi most	Opština Derventa Delegacija EU u BiH IPA projekti	2012	800.000
6.2 Rekonstrukcija i sanacija kanala poplavnog područja u opštini Derventa	Opština Derventa Delegacija EU u BiH IPA projekti	2012-2017	1.250.000
7.1 Poduzeti mjere (istraživački radovi) kako bi se došlo do informacija o izdašnosti na postojećim poznatim izvorima	Opština Derventa Delegacija EU u BiH	2012-2014	200.000
7.2 Isplativost izgradnje vodovodne mrežu u ruralnim područjima i upoznavanje stanovništva ruralnih područja sa sistemom vodosnabdijevanja, o njegovoj isplativosti i tehnički prihvatljivim rešenjima	Opština Derventa Delegacija EU u BiH	2014	100.000
7.3 Povećana pokrivenosg ruralnog područja vodovodnom mrežom koje nije obuhvaćeno sistemom vodovodne mreže izgradnjom vodovodnog sistema koji će obuhvaćati 800 priključaka na vodovodne mreže	Opština Derventa Učešće građana Delegacija EU u BiH IPA projekti	2013-2016	870.000

Sektor zemljišta i otpada

Dugoročno gledano, opština Derventa želi smanjiti zagađenje zemljišta uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje opštine Derventa i u potpunosti uklonjenim evidentiranim minsko-eksplozivnim sredstvima. Za ostvarenje ovog plana u narednom periodu od 6 godina opština Derventa namjerava dostići slijedeće operativne ciljeve :

1. Prihvaćena opštinska strategija upravljanja otpadom
2. Formirana i usvojena cijena tretmana prikupljanja i zbrinjavanja otpada koja osigurava ekonomski održiv sistem upravljanja otpadom kriterijumi za prikupljanje i zbrinjavanje
3. Povećan kapacitet u tehničko-organizacionom smislu subjekata zaduženih za upravljanje otpadom za zbrinjavanje 20.000 m³
4. Smanjene površine pod divljim deponijama za 60% na području opštine Derventa
5. Deminirano 1.500.000 m² zemljišta zagađenog minsko-eksplozivnim sredstvima

Praćenje ispunjenja navedenih ciljeva će biti osigurano:

- praćenjem stepena finalizacije opštinske strategije upravljanja otpadom,
- praćenjem stepena finalizacije kriterija i cijena za prikupljanje i zbrinjavanje otpada
- praćenjem broja novosklopljenih ugovora o odvozu smeća
- praćenjem smanjenja broja divljih deponija
- praćenjem smanjenja m² zemljišta zagađenog minsko eksplozivnim sredstvima

Kako bi ovi ciljevi bili dostignuti planirane su slijedeće mjere:

<i>Tip mjere</i>	<i>Šta?</i>	<i>Ko? /izvor sredstava</i>	<i>Kad?</i>	<i>Koliko?</i>
Lobirati	1.1 Podržati aktivnosti i mjere izrađene u Planu upravljanja otpadom na Opštini Derventa	Opština Derventa	2012-2017	-
Založiti se i podržati	2.1 Saradnja komunalnog preduzeća i opštine u donošenju formalne odluke o formiranju cijena	Opština Derventa	2012	-
Založiti se i podržati	2.2 Metodologija formiranja cijena (odluka-cjenovnik) – usvojena odluka	Opština Derventa	2012	-
Realizovati/ demonstrirati	3.1 Povećavanje kapaciteta u tehničko-organizacionom smislu Javnog preduzeća Komunalac kroz nabavke 3 specijalizovana vozila	Opština Derventa SIDA, Delegacija EU u BiH	2012-2016	600.000
Realizovati/ demonstrirati	3.2 Povećavanje kapaciteta u tehničko-organizacionom smislu Javnog preduzeća Komunalac kroz nabavke 10 velikih i 20 malih kontejnera	Opština Derventa, SIDA, World bank, Delegacija EU u BiH	2012-2016	50.000
Realizovati/ demonstrirati	3.3 Projekti uređenja i saniranja postojeće lokalne deponije	Opština Derventa, SIDA, World bank, Delegacija EU u BiH	2012-2017	1.200.000
Založiti se i podržati	4.1 Proces donošenja odluka o odvozu komunalnog otpada	Opština Derventa	2012	-
Založiti se i podržati	4.2 Proces donošenja pravilnik o formiranju cijena odvoza komunalnog otpada	Opština Derventa	2012	-
Založiti se i podržati	4.3 Pojačan inspekcijski nadzor	Opština Derventa	2012-2014	-
Realizovati/ demonstrirati	4.4 Akcije čišćenja postojećih evidentiranih divljih deponija na području opštine Derventa	Opština Derventa, SIDA, World bank, Delegacija EU u BiH	2012-2018	30.000

Realizovati/ demonstrirati	4.5 Edukacija stanovništva u postupanju sa otpadom i stanovništva ruralnog područja u tretmanu pesticida	Opština Derвента	2012-2014	10.000
Realizovati/ demonstrirati	5.1 Označiti sva područja zagađenog minsko eksplozivnim sredstvima	Opština Derвента IPA fodnovi	2012-2014	50.000
Realizovati/ demonstrirati	5.2 Deminirati do 50% područja zagađenog minsko eksplozivnim sredstvima	Opština Derвента IPA fodnovi	2012-2017	500.000
Realizovati/ demonstrirati	5.3 Upoznati građane sa lokalitetima koja su pod zagađenjem minsko - eksplozivnim sredstvima	Opština Derвента, SIDA, World bank, Delegacija EU u BiH	2012-2017	20.000

Sektor atmosfere i energije

Dugoročno gledano, opština Derвента želi smanjiti zagađenje vazduha prouzrokovano sagorijevanjem fosilnih goriva za 20%. Za ostvarenje ovog plana u narednom periodu od 6 godina opština Derвента namjerava dostići slijedeće operativne ciljeve :

1. Prihvaćena dugoročna strategija grijanja stambenih, poslovnih i javnih objekata na gradskom području opštine Derвента
2. Smanjena potrošnja energije od fosilnih goriva do 5% u objektima pod vlasništvom opštine Derвента, primjenom principa energetske efikasnosti
3. Ušteda kroz novih proizvedenih 32.500 kWh energije nastale od obnovljivih i/ili alternativnih izvora energije na području opštine Derвента
4. Smanjiti potrošnju električne energije u sistemu javne rasvjete u opštini Derвента za 20%
5. Smanjena zagađenost vazduha izduvnim gasovima iz automobila za 10%

Praćenje ispunjenja navedenih ciljeva će biti osigurano:

- praćenjem stepena finalizacije opštinske strategije grijanja,
- praćenjem troškova energije izdvojenih iz budžeta opštine Derвента
- praćenjem količine energije stvorene iz obnovljivih i/ili alternativnih izvora energije
- praćenjem smanjenja količine energije u sistemu javne rasvjete

Kako bi ovi ciljevi bili dostignuti planirane su slijedeće mjere:

Tip mjere	Šta?	Ko? /izvor sredstava	Kad?	Koliko?
Realizovati/ demonstrirati	1.1 Usvojena strategija grijanja stambenih, poslovnih i javnih objekata na gradskom području opštine Derвента	Opština Derвента	2012-2017	20.000
Realizovati/ demonstrirati	2.1 Utopljanje objekata pod vlasništvom opštine Derвента	Opština Derвента UNDP GIZ	2012-2017	3.000.000

Realizovati/demonstrirati	2.2 Uvođenje savremenih tehnologija grijanja i upravljanje energijom	Opština Derventa UNDP GIZ	2012-2017	3.000.000
Realizovati/demonstrirati Založiti se i podržati	3.1 Pravni okvir o obnovljivim/alternativnim izvorima energije i energetske efikasnosti na teritoriji opštine Derventa	Opština Derventa	2012-2016	-
Realizovati/demonstrirati Založiti se i podržati	3.2 Promotivne i edukativne aktivnosti o obnovljivim/alternativnim izvorima energije	Opština Derventa NVO Ambasade	2012-2016	15.000
Realizovati/demonstrirati	4.1 Zamjena energetske neefikasnih rasvjetnih tijela u sistemu javne rasvjete sa štedljivom LED rasvjetom	Opština Derventa UNDP GIZ USAID	2012-2017	1.500.000
Realizovati/demonstrirati	5.1. Uvođenje redovnog pranja ulica zbog zadržavanja teskih metala u zraku i na ulici	Opština Derventa UNDP GIZ USAID	2012-2017	50 000

Sektor biološke različitosti i kulturno-istorijsko naslijeđe

Dugoročno gledano, opština Derventa želi sačuvati, adekvatno vrednovati i u funkciju održivog razvoja staviti biološku različitosti, prirodno i kulturno-istorijsko naslijeđe opštine Derventa. Za ostvarenje ovog plana u narednom periodu od 6 godina opština Derventa namjerava dostići slijedeće operativne ciljeve:

1. Valorizovano stanje i identifikovane mjere zaštite biološke različitosti i kulturno istorijskog naslijeđa.
2. Zaštićen fenomen vodenog cvijeta na rijeci Ukrina od nestanka (uništenja)
3. Uređenje postojećih i izgradnja novih zelenih površina
4. Zaštićene šume od protivpravnog djelovanja čovjeka

Praćenje ispunjenja navedenih ciljeva će biti osigurano:

- praćenjem stepena finalizacije opštinske studije o obimu degradacije
- praćenjem broja projekata kojima se revitalizuje biološka različitosti
- praćenjem broja projekata vezanih za fenomen vodenog cvijeta na Ukrini
- praćenjem broja identificiranih kulturno-istorijskih objekata, proizašlih iz registra

Kako bi ovi ciljevi bili dostignuti planirane su slijedeće mjere:

Tip mjere	Šta?	Ko? /izvor sredstava	Kad?	Koliko?
Realizovati/demonstrirati Založiti se i podržati	1.1 Pravni okvir za kulturno istorijsko naslijeđe	Opština Derventa	2012-2016	-

Realizovati/de monstrirati	1.2 Izrađena studija obima degradacije biljnog i životinjskog svijeta i identifikovane mjere revitalizacije biološke raznolikosti	Opština Derventa Ambasade Ministarstva	2012-2017	20.000
Realizovati/de monstrirati	1.3 Investicione mjere prema zaštiti kulturno historijskog naslijeđa i biološke različitosti	Opština Derventa Ambasade Ministarstva SIDA	2012-2017	300.000
Realizovati/de monstrirati	2.1 Program zaštite vodenog cvijeta rijeke Ukrene	Opština Derventa Ambasade Ministarstva SIDA	2012-2017	20.000
Realizovati/de monstrirati	2.2 Promotivne aktivnosti i turistička prepoznatljivost	Opština Derventa Ministarstva	2012-2017	50.000
Realizovati/de monstrirati	3.1 Uređenje postojećih zelenih površina	Opština Derventa Ministarstva	2012-2017	500.000
Realizovati/de monstrirati	3.2 Izgradnja novih zelenih površina	Opština Derventa Ambasade Ministarstva SIDA	2012-2017	500.000
Realizovati/de monstrirati	3.3 Edukacija o zaštiti životne sredine	Opština Derventa Ministarstva	2012-2017	15.000
Realizovati/demo nstrirati	4.1 Efikasna saradnja medjusektora, vladinih agencija i interesnih grupa u pogledu sprovođenja zakona o šumama i upravljanju šumama	Opština Derventa Ministarstva Šume Republike Srpske Šumske uprave	2012-2017	50 000

Monitoring i evaluacija akcionog plana zaštite životne sredine (LEAP-a)

Monitoring i evaluacija podrazumijevaju interresorno i multidisciplinarno procjenjivanje sprovedenih aktivnosti definisanih LEAP dokumentom kako bi se ostvarili sljedeći ciljevi:

- efikasno provođenje LEAP-a,
- izrada preporuka za nadležne službe/organizacije/javna preduzeća, te
- izmjene i dopune LEAPa ukoliko se utvrdi da za tim postoji potreba.

Za potrebe praćenja i provedbu aktivnosti i projekata definisanih u LEAP-u, ustanoviće se LEAP Evaluacioni Tim (LET) koji će se sastojati od tri osobe iz različitih opštinskih službi. Članove LEAP Evaluacionog Tima imenuje Načelnik na planski period određen LEAP-om (2012-2017) u roku od 15 dana od dana usvajanja LEAPa od strane Skupštine opštine.

Osnovni zadatak LEAP Evaluacionog Tima je da na polugodišnjem i godišnjem nivou (jun i decembar) prati provedbu LEAPa u svim oblastima djelovanja i na svim nivoima. Pored praćenja, LEAP Evaluacioni Tim analizira prikupljene informacije u svrhu pripreme godišnjeg izvještaja o sprovođenju LEAP-a i donošenja preporuka za nadležne službe/organizacije/javna preduzeća, te po potrebi inicira izmjene i dopune LEAP-a ako se utvrdi da postoji takva potreba. Godišnji izvještaj o sprovođenju LEAP-a i Akcioni plan za narednu godinu sa finansijskom projekcijom se podnosi na odobravanje Skupštini opštine.

LEAP Evaluacioni Tim je obavezan da razmotri bilo čiji obrazloženi prijedlog za izmjene i dopune LEAP-a koji može uputiti bilo koja od službi/organizacija/javnih preduzeća/zainteresovanih građana koje su uključene u provođenje LEAP aktivnosti.

Za svaki pojedinačni projekat iz LEAP-a koji se bude implementirao, imenovaće se odgovorna osoba (koordinator/ica) koja će podnositi izvještaj LEAP Evaluacionom Timu u skladu sa projektnom dinamikom, najmanje dva puta u toku trajanje projekta.

Članovi LEAP Evaluacionog Timu ne mogu biti voditelji pojedinačnih projekata.

Ocjena uspješnosti realizacije LEAP-a se vrši u skladu sa realizacijom postavljenih operativnih ciljeva datim u tabeli u nastavku:

OBLAST	OPERATIVNI CILJ	REALIZACIJA (%)	
		2014	2017
VODA	1. Povećana pokrivenost gradskog područja kanalizacionom mrežom za prikupljanje otpadnih voda za 10% i svo stanovništvo koji nije obuhvaćeno sistemom javne kanalizacije upoznato sa isplativim i tehnički prihvatljivim rješenjima odvodnje i tretmana otpadnih voda	40%	100%
	2. Uspostavljen sistem prečišćivača otpadnih voda	25%	100%
	3. Kompletirana tehnička dokumentacija za sistem sekundarnog tretmana otpadnih voda urbanog dijela	60%	100%
	4. Smanjenje gubitaka u sistemu vodosnabdijevanja za 30%	20%	100%
	5. Uspostavljen sistem zaštite svih vodozahvatnih područja i svih izvorišnih područja na opštini Derventa	60%	100%
	6. Zaštita od poplava vodnih resursa opštine Derventa je adekvatno tretirana u planu upravljanja vodama sliva rijeke Save za Republiku Srpsku	50%	100%
	7. Povećana pokrivenost za 20% ruralnih područja vodovodom, evidentirati sva poznata nova izvorišta i iskoristiti ih	60%	100%
ZEMLJIŠTE I OTPAD	1. Prihvaćena opštinska strategija upravljanja otpadom	50%	100%
	2. Formirana i usvojena cijena tretmana prikupljanja i zbrinjavanja otpada koja osigurava ekonomski održiv sistem upravljanja otpadom kriterijumi za prikupljanje i zbrinjavanje	100%	-
	3. Povećan kapacitet u tehničko-organizacionom smislu subjekata zaduženih za upravljanje otpadom za zbrinjavanje 20.000 m ³	40%	100%
	4. Smanjene površine pod divljim deponijama za 60% na opštini Derventa	100%	-
	5. Deminirano 1.500.000 m ² zemljišta zagađenog minsko-eksplozivnim sredstvima	20%	100%
ATMOSFERA I ENERGIJA	1. Prihvaćena dugoročna startegija grijanja stambenih, poslovnih i javnih objekata na gradskom području opštine Derventa	100%	-
	2. Smanjena potrošnja energije od fosilnih goriva do 5% u objektima pod vlasništvom	40%	100%

	opštine Derventa, primjenom principa energetske efikasnosti		
	3. Ušteda kroz novih proizvedenih 32.500 kWh energije nastale od obnovljivih i/ili alternativnih izvora energije na području opštine Derventa	50%	100%
	4. Smanjiti potrošnju električne energije u sistemu javne rasvjete u opštini Derventa za 20%	40%	100%
	5. Smanjena zagađenost vazduha izduvnim gasovima iz automobila za 10%	40%	100%
BIORAZLIČITOST I KULTURNO- ISTORIJSKO NASLJEĐE	1. Valorizovano stanje i identifikovane mjere zaštite biološke različitost i kulturno istorijskog naslijeđa	50%	100%
	2. Zaštićen fenomen vodenog cvijeta na rijeci Ukrina od nestanka (uništenja)	50%	100%
	3. Uređenje postojećih i izgradnja novih zelenih površina	50%	100%
	4. Zaštićene šume od protivpravnog djelovanja čovjeka	50%	100%

Koncepti projektnih prijedloga

Sektor voda

Osnovni koncepti projektnih prijedloga su:

Projekat 1

<p>Strateški cilj 1 VODA: Smanjena emisija štetnih materija iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse za 60% te povećana efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 60%.</p>	<p>Operativni cilj 7: Povećana pokrivenost za 20% ruralnih područja vodovodom, evidentirati sva poznata nova izvorišta i iskoristiti ih.</p>	<p>Mjera 7.3: Povećana pokrivenosg ruralnog područja vodovodnom mrežom koje nije obuhvaćeno sistemom vodovodne mreže izgradnjom vodovodnog sistema koji će obuhvaćati 800 priključaka na vodovodne mreže</p>
<p>Naziv programa/projekta: 7.3.1. Izgradnja vodovodne mreže u naselju „Osinja” i „Sočanica”</p>		
<p>Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:</p> <p>Pritisci na vodne resurse na području opštine Derventa postoje zbog eksploatacije vode u svrhu vodosnabdijevanja stanovništva. Grad Derventa, njena prigradska naselja, kao i dio ostalog područja opštine, organizovano se snabdijevaju vodom za piće putem gradskog vodovodnog sistema, uz korišćenje prirodnih vrela u području Lupljanice i Modrana, i podzemnih voda sa izvorišta "Koraće" u priobalju rijeke Save.</p> <p>Ostali do opštine vodom se snabdijeva putem individualnih izvora ili seoskih vodova od kojih su najveći u Kalenderovcima, Kostrešu i vodovod u selu Velika. Sistem snabdijevanja vodom grada Derventa i prigradskih kao i ruralnih područja trenutno čine tri podsistema i to: "Lupljanica", "Bilića Vrelo" i "Koraće". Podsystem "Lupljanica" putem kaptažnih građevina zahvata vodu vrela Lupljanica, podsistem "Bilića Vrelo" čine dva bušena bunara u neposrednoj blizini prirodnih vrela, dok podsistem "Koraće" čine četiri bušena bunara kojima se voda iz aluvijalne rijeke Save doprema do sabirnog rezervoara vodozahvatima "Koraće".</p> <p>Tačne potrebe ruralnih područja za vodom nije moguće tačno precizirati, dijelom zbog nedostatka podataka i broju stanovništva, zbog nepoznavanja postojećih individualnih bunara i njihovih kapaciteta, kao i broja domaćinstava koji nemaju pristup vodosnabdijevanju, a gotovo najviše zbog nepoznavanja gubitaka u samom sistemu.</p> <p>Voda za piće se zahvata putem bušenih bunara i to dijelom iz priobalja rijeke Save, a dijelom iz prirodnih vrela. Trenutna maksimalna potražnja za vodom iznosi 30 - 40 l/s, a maksimalna količina vode na izvorištima iznosi 75 l/s. Uzimajući u obzir da su trenutni fizički gubici u mreži vodovoda Derventa procijenjeni na 20%, a ukupni gubici, tj. neobračunata voda na 60%, može se reći da su potrebne količine vode dugoročno osigurane. Kvalitet vode na izvorištima je zadovoljavajući i vrši se samo tretman hlорom.</p> <p>Kvalitet vodosnabdijevanja je na visokom nivou, svi potrošači imaju snabdijevanje bez prekida, a kvalitet vode se redovno kontroliše i ispunjava sve propise o higijenskoj ispravnosti. Samo cca. 50% potrošača imaju individualne vodomjere, usljed toga potrošnja vode i gubici su visoki, a stepen naplate je srazmjerno mali. Samo se 39% od isporučenih 5.020 m3/dan defakto i naplati. Derventa raspolaže sa dovoljnim količinama kvalitetne pitke vode koju treba i primjereno zaštititi. Trenutno se vrši samo zaštita Prve tzv. Sanitarne zone na izvorištima.</p> <p>Glavni problem sa kojim se suočava komunalno preduzeće AD "Komunalac" jeste visok stepen neobračunate vode. Trenutno su u toku opsežni radovi na rekonstrukciji dotrajalih dijelova</p>		

distributivne mreže.

Ovim projektom u cilju nam je obezbjediti 5.000 metara vodovodne mreže ruralnim naseljima Osinji i Sočanici, koji se gledaju kao najveća naselja i potrošači u ruralnom području Opštine Derventa. Pojavljuje se potreba za izgradnjom ove vodovodne mreže jer postoje prirodni neiskorišćeni resursi ovog područja koji ovu investiciju vode čine prihvatljivim i ekonomski isplativim. Stanovnici ovog područja samoinicijativno su sproveli određene radove u izgradnji individualnih vodovodnih mreža, što pokazuje potrebu za izgradnju istih. Smatramo da ovim projektom možemo pomoći stanovnicima Osinje i Sočanice da planski izvode priključke na vodovodnu mrežu, koja će biti funkcionalnija, efikasnija i prihvatljivija svim stanovnicima naselja.

<p>Cilj/evi projekta:</p> <p>Izgradnja 5.000 metara vodovodne mreže u naselju „Osinja” i „Sočanica”:</p> <p>⇒ 2015-2017 - 60 % u naselju „Osinja”</p> <p>⇒ 2017-2018 - 40% u naselju „Sočanica”</p>	<p>Ciljna grupa:</p> <p>Građani Dervente</p> <p>Nosioci aktivnosti:</p> <p>Služba za prostorno uređenje</p> <p>Služba za komunalne poslove</p> <p>Služba opštih poslova (finansije i pravna služba)</p> <p>Javno komunalno preduzeće</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Izgrađena vodovodne mreže u naselju „Osinja” u dužini od 3.000 metara i „Sočanica” u dužini od 2.000 metara</p>	<p>Indikatori:</p> <p>70% subjekata iz naselja „Osinja” i 70% subekata iz naselja „Sočanica” spojeno na novoizgrađenu vodovodnu mrežu.</p>
<p>Glavne aktivnosti:</p> <p><i>Upravljanje projektom:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Priprema projektne dokumentacije (tehnički elaborat i sl.) za izgradnju vodovodne mreže u dužini od 3.000 metara u naselju „Osinja” i 2.000 metara u naselju „Sočanica”. - Izbor izvođača radova za izgradnju vodovodne mreže 	<p>Period implementacije:</p> <p>Januar 2015- decembar 2018</p>
<p>Glavni rizici:</p> <p>Nespremnost građana za učešće u izgradnji vodovodne mreže</p>	<p>Predviđeni troškovi:</p> <p>Direktni: 500.000</p> <p>Indirektni: 15%</p> <p>Ukupno: 500.000</p>

Status spremnosti projekta: Projektna ideja	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: kredit 30%, opštinski budžet 30%, grant od međunarodnih organizacija 30%, vlastito učešće građana 10%
Partner(i)	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:
⇒ Javno komunalno preduzeće	Opština

Projekat 2

Strateški cilj 1 VODA: Smanjena emisija štetnih materija iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse za 60% te povećana efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 60%.	Operativni cilj 7: Povećana pokrivenost za 20% ruralnih područja vodovodom, evidentirati sva poznata nova izvorišta i iskoristiti ih.	Mjera 7.3: Povećana pokrivenost ruralnog područja vodovodnom mrežom koje nije obuhvaćeno sistemom vodovodne mreže izgradnjom vodovodnog sistema koji će obuhvaćati 800 priključaka na vodovodne mreže
Naziv programa/projekta: 7.3.2. Nastavak izgradnja vodovodne mreže u naselju „Gornji Detlak“		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:		
<p>Pritisци na vodne resurse na području opštine Derвента postoje zbog eksploatacije vode u svrhu vodosnabdijevanja stanovništva. Grad Derвента, njena prigradska naselja, kao i dio ostalog područja opštine, organizovano se snabdijevaju vodom za piće putem gradskog vodovodnog sistema, uz korišćenje prirodnih vrela u području Lupljanice i Modrana, i podzemnih voda sa izvorišta "Koraće" u priobalju rijeke Save.</p> <p>Ostali do opštine vodom se snabdijeva putem individualnih izvora ili seoskih vodova od kojih su najveći u Kalendarovcima, Kostrešu i vodovod u selu Velika. Sistem snabdijevanja vodom grada Derвента i prigradskih kao i ruralnih područja trenutno čine tri podsistema i to: "Lupljanica", "Bilića Vrelo" i "Koraće". Podsystem "Lupljanica" putem kaptažnih građevina zahvata vodu vrela Lupljanica, podsistem "Bilića Vrelo" čine dva bušena bunara u neposrednoj blizini prirodnih vrela, dok podsistem "Koraće" čine četiri bušena bunara kojima se voda iz aluvijalne rijeke Save doprema do sabirnog rezervoara vodozahvatima "Koraće".</p> <p>Tačne potrebe ruralnih područja za vodom nije moguće tačno precizirati, dijelom zbog nedostatka podataka i broju stanovništva, zbog nepoznavanja postojećih individualnih bunara i njihovih kapaciteta, kao i broja domaćinstava koji nemaju pristup vodosnabdijevanju, a gotovo najviše zbog nepoznavanja gubitaka u samom sistemu.</p> <p>Voda za piće se zahvata putem bušenih bunara i to dijelom iz priobalja rijeke Save, a dijelom iz prirodnih vrela. Trenutna maksimalna potražnja za vodom iznosi 30 - 40 l/s, a maksimalna količina vode na izvorištima iznosi 75 l/s. Uzimajući u obzir da su trenutni fizički gubici u mreži vodovoda Derвента procijenjeni na 20%, a ukupni gubici, tj. neobračunata voda na 60%, može se reći da su potrebne količine vode dugoročno osigurane. Kvalitet vode na izvorištima je zadovoljavajući i vrši se samo tretman hlорom.</p> <p>Kvalitet vodosnabdijevanja je na visokom nivou, svi potrošači imaju snabdijevanje bez prekida, a kvalitet vode se redovno kontroliše i ispunjava sve propise o higijenskoj ispravnosti. Samo cca. 50% potrošača imaju individualne vodomjere, usljed toga potrošnja vode i gubici su visoki, a stepen naplate je srazmjerno mali. Samo se 39% od isporučenih 5.020 m³/dan defakto i naplati. Derвента raspolaže sa dovoljnim količinama kvalitetne pitke vode koju treba i primjereno zaštititi. Trenutno se</p>		

vrši samo zaštita Prve tzv. Sanitarne zone na izvorštima.

Glavni problem sa kojim se suočava komunalno preduzeće AD "Komunalac" jeste visok stepen neobračunate vode. Trenutno su u toku opsežni radovi na rekonstrukciji dotrajalih dijelova distributivne mreže.

Ovim projektom u cilju nam je obezbjediti 4.000 metara vodovodne mreže ruralnim naselju Gornji Detlak, koji su pokrenili akciju izgradnje vodovoda u ovom naselju i u dogovoru sa opštinskim strukturama krenuli su u realizaciju isotg. Dogovoreno je da finansiranje vodovoda bude 50% učešće mještana, a 50% opštine. Prva od aktivnosti je preuzela Mjesna zajedni i mještani tako što je formirano Udruženje građana "Bodovod Gornji Detlak". Uzelo je učešće 80 učesnika, tj. Priključaka se ukupno 400 članova. Urađen je bunar na izvorštu kapaciteta 1,2 l/sec. Urađen je sabirni bazen kapaciteta 100 kubika vode. Dalje aktivnosti ovim projektom planiramo investiciju vodovodne linije u dužini od 4000m (4km), čime bi bilo pokriveno vodovodom veći dio stanovništva, posebno onaj koji se bavi poljoprivredom. Učešće za priključak za svako domaćinstvo, će iznositi 2.000KM.

<p>Cilj/evi projekta:</p> <p>Izgradnja 5.000 metara vodovodne mreže u naselju „Osinja” i „Sočanica”:</p> <p>⇒ 2013 - 60 %</p> <p>⇒ 2015 - 40%</p>	<p>Ciljna grupa:</p> <p>Građani Dervente</p> <p>Nosioci aktivnosti:</p> <p>Služba za prostorno uređenje</p> <p>Služba za komunalne poslove</p> <p>Služba opštih poslova (finansije i pravna služba)</p> <p>Javno komunalno preduzeće</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Izgrađena vodovodne mreže u naselju "Gorni Detlak" u dužini od 4km.</p>	<p>Indikatori:</p> <p>90% subjekata iz naselja "Gornji Detlak" spojeno na novoizgrađenu vodovodnu mrežu.</p>
<p>Glavne aktivnosti:</p> <p><i>Upravljanje projektom:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Priprema projektne dokumentacije (tehnički elaborat i sl.) za izgradnju vodovodne mreže u dužini od 4.000 metara u naselju "Gornji Detlak" - Izbor izvođača radova za izgradnju vodovodne mreže 	<p>Period implementacije:</p> <p>Januar 2013- decembar 2016</p>
<p>Glavni rizici:</p> <p>Nespremnost građana za učešće u izgradnji vodovodne mreže</p>	<p>Predviđeni troškovi:</p> <p>Direktni: 370.000</p> <p>Indirektni: 15%</p> <p>Ukupno: 370.000</p>
<p>Status spremnosti projekta:</p> <p>Projektna ideja</p>	<p>Izvori finansiranja/sufinansiranja:</p> <p>Izvori: kredit 30%, opštinski budžet 30%, grant od međunarodnih organizacija 30%, vlastito učešće građana 10%</p>

Partner(i)	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:
⇒ Javno komunalno preduzeće	Opština

Projekat 3

Strateški cilj 1 VODA: Smanjena emisija štetnih tvari iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse za 60% te povećana efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 60%.	Operativni cilj 4: Smanjenje gubitaka u sistemu vodosnabdijevanja za 30%	Mjera 4.3: Renoviranje postojeće vodovodne mreže u gradskom području u dužini od 5km
Naziv programa/projekta: 4.3.1. Renoviranje vodovodne mreže na potezu Babino Brdo – Gakovac (Motel Dvor-autobuska stanica)		
Opravidnost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Grad Derventa, njena prigradska naselja, kao i dio ostalog područja opštine, organizovano se snabdijevanja vodom za piće putem gradskog vodovodnog sistema, uz korišćenje prirodnih vrela u području Lupljanice i Modrana, i podzemnih voda sa izvorišta "Koraće" u priobalju rijeke Save. Tačne potrebe grada za vodom nije moguće tačno precizirati, dijelom zbog nedostatka podataka i broju stanovništva, zbog nepoznavanja potrebe industrije za vodom a gotovo najviše zbog nepoznavanja gubitaka u samom sistemu, međutim evidentirano je da deficit vode u sistemu iznosi cca 30 litara/sekund. Voda za piće se zahvata putem bušenih bunara i to dijelom iz priobalja rijeke Save, a dijelom iz prirodnih vrela. Trenutna maksimalna potražnja za vodom iznosi 30 - 40 l/s, a maksimalna količina vode na izvorištima iznosi 75 l/s. Uzimajući u obzir da su trenutni fizički gubici u mreži vodovoda Derventa procijenjeni na 20%, a ukupni gubici, tj. neobračunata voda na 60%, može se reći da su potrebne količine vode dugoročno osigurane. Kvalitet vode na izvorištima je zadovoljavajući i vrši se samo tretman hlorom. Ovim projektom imamo za cilj da renoviranjem 2 km vodovodne mreže smanjimo gubitke u vodosnabdijevanja i povećamo broj korisnika same mreže. Rekonstrukcija ovog djela mreže je neophodna jer je najlošija u čitavom sistemu I na osnovu toga pravi najveće gubitke vode. Renoviranjem ovog poteza smanjila bi se i zagađenost vodovodne mreže jer se ovaj potez nalazi na plavljenom području opštine i poziciji prikupljanja otpadnih voda iz grada.		
Cilj/evi projekta: Renoviranje 2 km vodovodne mreže na potezu Babino Brdo - Gakovac ⇒ 2012- 10 % ⇒ 2014- 40% ⇒ 2016- 50%	Ciljna grupa: Građani Dervente Nosioci aktivnosti: Služba za prostorno uređenje Služba za komunalne poslove Služba opštih poslova (finansije i pravna služba) Javno komunalno preduzeće	
Očekivani rezultati: Rekonstrukcija	Indikatori: 2 km vodovodne mreže je rekostruisano na potezu Babino Brdo – Gakovac na	

vodovodne mreže na potezu Babino Brdo – Gakovac u dužini od 2 km	koji su priključena 50 novih subjekata, i smanjeni gubitci za 30%
Glavne aktivnosti: <i>Upravljanje projektom:</i> - Priprema projektne dokumentacije (tehnički elaborat i sl.) za rekonstrukciju vodovodne mreže u dužini od 2 km na potezu Babino Brdo - Gakovac - Izbor izvođača radova za izgradnju vodovodne mreže - Izgradnja vodovodne mreže u dužini od 2 km	Period implementacije: Januar 2012- decembar 2018
Glavni rizici: Nespremnost građana za učešće u izgradnji vodovodne mreže	Predviđeni troškovi: Direktni: 500.000 Indirektni: 15% Ukupno: 500.000
Status spremnosti projekta: Tehnička dokumentacija i analiza troškova	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: kredit 30%, opštinski budžet 30%, grant od međunarodnih organizacija 30%, vlastito učešće građana 10%
Partner(i) ⇒ Javno komunalno preduzeće	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Opština

Projekat 4

Strateški cilj 1 VODA: Smanjena emisija štetnih materija iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse za 60% te povećana efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 60%.	Operativni cilj 4: Smanjenje gubitaka u sistemu vodosnabdijevanja za 30%	Mjera 4.4: Izrada projekta i nove vodovodne mreže za nova naselja
---	--	--

<p>Naziv programa/projekta: 4.4.1 Izrada projektne dokumentacije za vodovodnu mrežu urbanog dijela opštine Derventa (Novo Naselje) – 100 priključaka</p>	
<p>Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Privatni, javni poslovni subjekti koji su spojeni na sistem vodovodne mreže opštine Derventa sa maksimalnom potražnjom za vodom u iznosu od 30 - 40 l/s. Problem koji doprinosi neadekvatnom snabdijevanju vodom u novim naseljima opštine Derventa je nepostojanje sistema za vodosnabdijevanje ovog područja. Prvi korak u poboljšanju stanja vodosnabdijevanja Novog Naselja je izrada projektne dokumentacije za isti, odnosno izrada investiciono tehničke dokumentacije za izgradnju vodovodne mreže urbanog dijela opštine Derventa – Novo Naselje.</p>	
<p>Cilj/evi projekta: Izrada strateškog programa kojim će se ispuniti očekivani operativni ciljevi povećanja obuhvata kako slijedi: ⇒ 2012- 100 %</p>	<p>Ciljna grupa: Građani Dervente Nosioci aktivnosti: Služba za prostorno uređenje Služba za komunalne poslove Služba opštih poslova (finansije i pravna služba) Javno komunalno preduzeće</p>
<p>Očekivani rezultati: Izrađen izvodiv projekat vodovodne mreže na urbanom području opštine Derventa Novo Naselje</p>	<p>Indikatori: Usvojen projekat i projektna dokumentacija za vodovodnu mrežu na urbanom području opštine Derventa Novo Naselje sa 100 priključaka</p>
<p>Glavne aktivnosti: Upravljanje projektom: - Formalna uspostava radne grupe za izradu investiciono tehničke dokumentacije za vodovodnu mrežu urbanom područja Opštine Derventa - Održavanje konsultativnih i radnih sastanaka radne grupe za izradu investiciono tehničke dokumentacije za vodovodnu mrežu urbanog dijela opštine Derventa - Angažovanje eksternih eksperata za pripremu</p>	<p>Period implementacije: Januar 2012- decembar 2012</p>

<i>investiciono tehničke dokumentacije za vodovodnu mrežu urbanog dijela opštine Derventa - Upućivanje dokumentacije na usvajanje na skupštini opštine Derventa</i>	
Glavni rizici: Korisnici vodovodne mreže nisu spremni da plate uslugu Svijest korisnika vodovodne mreže je niska	Predviđeni troškovi: Direktni: 15.000 Indirektni: 15% Ukupno: 15.000
Status spremnosti projekta: Projektni prijedlog	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: opštinski budžet 100%
Partner(i)	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:
⇒ Javno komunalno preduzeće	Opština

Projekat 5

Strateški cilj 1 VODA: Smanjena emisija štetnih materija iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse za 60% te povećana efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 60%.	Operativni cilj 1: Povećana pokrivenost gradskog područja kanalizacionom mrežom za prikupljanje otpadnih voda za 10% i svo stanovništvo koji nije obuhvaćeno sistemom javne kanalizacije upoznato sa isplativim i tehnički prihvatljivim rješenjima odvodnje i tretmana otpadnih voda.	Mjera 1.1: Izgrađeno 2.000 metara kanalizacione mreže u gradskom području na lijevoj strani rijeke Ukrine (veza OC1)
Naziv programa/projekta: 1.1.1. Nastavak izgradnje kanalizacione mreže u Novom naselju		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Otpadne vode iz svih naselja opštine Derventa koja nemaju sistem javne kanalizacije i otpadne vode ispuštaju u septičke jame, prelive, kanale koji vode do najbližih vodnih tijela, vrše pritisak i zagađenje sljedećih vodnih resursa: Ukrina, Sava, Ljupljanica, Ilova, Žirovina, Orljak, Osinjica, Jadovica, Foča i Lješnica. Problem nedostatka kanalizacione mreže naročito je izražen na području lijeve obale rijeke Ukrine, u dijelovima gdje nema nikakve kanalizacione infrastrukture i gdje se prelive iz septičkih jama ispuštaju u ulične kanale, što ovo područje čini naročito opasnim sa stanovišta pojave i širenja zaraznih bolesti. Kako ne postoje odvojeni kanalizacioni i kišni odvodi, sistem kanalizacije grada spada		

<p>u red mješovitih kanalizacionih sistema, a sve otpadne vode sa područja grada, bez prethodnog prečišćavanja, ispuštaju se u korito rijeke Ukrine. Korak u poboljšanju stanja vodnih resursa zbog difuznog zagađenja iz septičkih jama, preliva i direktnih izliva u vodotoke je izrada kanalizacione mreže.</p>	
<p>Cilj/evi projekta: Izgradnja 1.500 metara kanalizacione mreže u Novom naselju: ⇒ 2014- 30 % ⇒ 2016- 70%</p>	<p>Ciljna grupa: Građani Dervente Nosioci aktivnosti: Odjeljenje za prostorno uređenje Odjeljenje za stambeno-komunalne poslove Odjeljenje za finansije i pravna služba načelnika opštine Komunalac AD Derventa</p>
<p>Očekivani rezultati: Izgrađena kanalizaciona mreža u Novom naselju u dužini od 1.500 metara</p>	<p>Indikatori: 200 subjekata iz Novog naselja spojeno na novoizgrađenu kanalizacionu mrežu i otpadne vode ispušta u istu.</p>
<p>Glavne aktivnosti: Upravljanje projektom: - Priprema projektne dokumentacije (tehnički elaborat i sl.) za izgradnju kanalizacione mreže u Novom naselju. - Izbor izvođača radova za izgradnju kanalizacione mreže - Izgradnja kanalizacione mreže u Novom naselju.</p>	<p>Period implementacije: Januar 2013- decembar 2016</p>
<p>Glavni rizici: Nespremnost građana za učešće u izgradnji kanalizacione mreže</p>	<p>Predviđeni troškovi: Direktni: 2.000.000 Indirektni: 15% Ukupno: 2.000.000</p>
<p>Status spremnosti projekta: <u>Projektna ideja</u></p>	<p>Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: kredit 30%, opštinski budžet 30%, grant od međunarodnih organizacija 30%, vlastito učešće građana 10%</p>
<p>Partner(i) ⇒ Javno komunalno preduzeće</p>	<p>Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Opština</p>

Projekat 6

<p>Strateški cilj 1 VODA: Smanjena emisija štetnih tvari iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse za 60% te povećana efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 60%.</p>	<p>Operativni cilj 2: Povećana pokrivenost gradskog područja kanalizacionom mrežom za prikupljanje otpadnih voda za 10% i svo stanovništvo koji nije obuhvaćeno sistemom javne kanalizacije upoznato sa isplativim i tehnički prihvatljivim rješenjima odvodnje i tretmana otpadnih voda.</p>	<p>Mjera 2.3: Smanjeno zagađenje i neadekvatno ispuštanje otpadnih voda u rijeku Ukrinu izgradnjom sistema prečišćivača otpadnih voda</p>
<p>Naziv programa/projekta: 2.3.1 Izgradnja kolektora "Gakovac-Istok"</p>		
<p>Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Privatni, javni poslovni subjekti koji su spojeni na sistem javne kanalizacije opštine Derventa sa 240.000 m³/god otpadnih voda koje sadrže kabasti materijal, biorazgradljive organske materije i nutrijente zagađuje rijeku Ukrinu (kod novog mosta je mjesto gde se ulijevaju otpadne vode). Problem koji doprinosi neadekvatnom kvalitetu voda rijeke Ukrine je nepostojanje sistema za prečišćavanje otpadnih voda iz sistema javne kanalizacije.</p> <p>Izgradnjim kolektora "Gakovac-Istok" opsluživalo bi se gusto naseljeno područje kojem trenutno prete razne bolesti i zaraze zbog ispuštanja kanalizacije na obližnje njive i potoke, gde je neminovno da same fekalne vode dolaze i u dodir sa podzemnim vodama.</p> <p>Ovim projektom izgradio bi se potrebni kolektor "Gakovac-Istok" čiji su radovi započeti pre rata.</p>		
<p>Cilj/evi projekta: Izrada strateškog programa kojim će se ispuniti očekivani operativni ciljevi povećanja obuhvata kako slijedi: ⇒ 2015 - 60 % ⇒ 2018 - 40 %</p>	<p>Ciljna grupa: Građani Dervente Nosioci aktivnosti: Služba za prostorno uređenje Služba za komunalne poslove Služba opštih poslova (finansije i pravna služba) Javno komunalno preduzeće</p>	
<p>Očekivani rezultati: Izgrađen kolektor koji opslužuje susedna naselja</p>	<p>Indikatori: Kolektor "Gakovac-Istok"</p>	
<p>Glavne aktivnosti: Upravljanje projektom: - Priprema projektne</p>	<p>Period implementacije: Januar 2015- april 2018</p>	

dokumentacije (tehnički elaborat i sl.) za izgradnju kolektora - Izbor izvođača radova - Izgradnja kolektora	
Glavni rizici: Proizvođači otpadnih voda nisu spremni da plate uslugu Svijest proizvođača otpadnih voda niska	Predviđeni troškovi: Direktni: 3.000.000 Indirektni: 15% Ukupno: 3.000.000
Status spremnosti projekta: <u>Projektna ideja</u>	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: kredit 30%, opštinski budžet 30%, grant od međunarodnih organizacija 30%, vlastito učešće građana 10%
Partner(i)	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:
⇒ Javno komunalno preduzeće	Opština

Sektor zemljišta i otpada

Osnovni koncepti projektnih prijedloga u oblastima tla i otpada su:

Projekat 1

<p>Strateški cilj 2-ZEMLJIŠTE: Smanjeno zagađenje tla uspostavljanjem ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje opštine Derventa i u potpunosti uklonjenim evidentiranim minsko-eksplozivnim sredstvima</p>	<p>Operativni cilj 4: Smanjene površine pod divljim deponijama za 60% na opštini Derventa.</p>	<p>Mjera 4.5: 4.5 Edukacija stanovništva u postupanju sa otpadom i stanovništva ruralnog područja u tretmanu pesticida</p>
<p>Naziv programa/projekta: 4.5.1 Kampanje kroz gradsko i ruralno područje - eko svijest</p>		
<p>Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:</p>		
<p>Cilj/evi projekta: <i>Sprovedenje aktivnosti kampanje kojim će se ispuniti očekivani operativni ciljevi slijedi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ 2012- 25 % ⇒ 2014- 25 % ⇒ 2016- 25 % ⇒ 2018- 25 % 	<p>Ciljna grupa: Građani Dervente Nosioци aktivnosti: <i>Služba za prostorno uređenje</i> <i>Služba za komunalne poslove</i> <i>Služba opštih poslova (finansije i pravna služba)</i> <i>Javno komunalno preduzeće</i> <i>NVO</i> <i>Škole</i></p>	

<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Podignuta svijest građana o zaštiti životne sredine i postupanju prema komunalnom otpadu</p>	<p>Indikatori:</p> <p>Smanjen broj diviljih deponija, veće interesovanje za reciklažu otpada kao i povećan broj korisnika Javnog preduzeća Komunalac u odvozu otpada.</p>
<p>Glavne aktivnosti:</p> <p><i>Upravljanje projektom:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Formalna uspostava radne grupe za izradu Plana kampanje podizanja eko svijesti na području opštine Derventa - Održavanje konsultativnih i radnih sastanaka radne grupe za izradu Plana kampanje i raspodjele sredstava/grantova, apliciranje prema međunarodnim organizacijama - Provođenje aktivnosti prema Planu kampanje - Evaluacija postignutih rezultata Kampanje Eko svijesti građana Opštine Derventa 	<p>Period implementacije:</p> <p>Januar 2012- Decembar 2018</p>
<p>Glavni rizici:</p> <p>Proizvođači otpada nisu spremni aktivno sudjeluju u kampanji</p> <p>Svijest proizvođača otpada niska</p>	<p>Predviđeni troškovi:</p> <p>Direktni: 20.000</p> <p>Indirektni:</p> <p>Ukupno: 20.000</p>
<p>Status spremnosti projekta:</p> <p><u>Projektna ideja</u></p>	<p>Izvori finansiranja/sufinansiranja:</p> <p>Izvori: opštinski budžet 30%, grant od međunarodnih organizacija 70%</p>
<p>Partner(i)</p> <p>⇒ Javno komunalno preduzeće</p>	<p>Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:</p> <p>Opština</p>

Projekat 2

<p>Strateški cilj 2-ZEMLJIŠTE i OTPAD: Smanjeno zagađenje zemljište uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje opštine Derventa i u potpunosti uklonjenim evidentiranim minsko-eksplozivnim sredstvima</p>	<p>Operativni cilj 3: Povećan kapacitet u tehničko-organizacionom smislu subjekata zaduženih za upravljanje otpadom za zbrinjavanje 20.000 m³</p>	<p>Mjera 3.2: Povećavanje kapaciteta u tehničko-organizacionom smislu Javnog preduzeća Komunalac kroz nabavke 10 velikih i 20 malih kontejnera</p>
--	---	---

Naziv programa/projekta: 3.2.1 Nabavka i zamjena 5 velikih i 10 malih kontejnera na gradskim lokalitetima Opštine Derventa

Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:

Prikupljanje i odvoz otpadaka sa područja grada i prigradskih naselja odvija se kontinuirano specijalnim vozilima namjenjenim za ovu vrstu djelatnosti, a prema utvrđenom dinamičkom planu prikupljanja i odvoza. Osim individualnih posuda za prikupljanje otpadaka, grad raspolaže i sa cca 150 kontejnera 1,1 m³ te cc 50 kontejnera 5 m³ namijenjenih za odlaganje otpadaka, a raspoređeni na javnim površinama. Odvoz otpadaka iz većine gradskih ulica i prigradskih naselja obavlja se u pravilu jednom sedmično, dok odvoz iz centralnog dijela grada i objekata koletivnog stanovanja znatno učestalije. Prikupljanje i odvoz industrijskog otpada obavlja se po pozivu ili zahtjevu stranaka, a ruralna poručja opštine uglavnom nisu obuhvaćena organizovanim odvozom otpadaka, a isto se samo povremeno odvozi iz centra mjesnih zajednica Osinja, Trstenci i Kalenderovci, i to bez ikakve naknade. Sam odvoz otpadaka obavlja se sa četiri specijalizovana vozila za prikupljanje i odvoz otpadaka koja su u poprilično lošem stanju. Nedostatak odluke o upravljanju otpadom, koja određuje pravila ponašanja u ovoj oblasti, umnogome doprinosi pojavama nekontrolisanog odlaganja svih vrsta otpadaka na raznim lokacijama i u gradskim i seoskim područjima. Ovakvi postupci dovode do pojave mnoštva divljih deponija koje, osim što stvaraju ružnu sliku, dovode do zagađivanja životne sredine i iziskuju visoke troškove uklanjanja istih. Gledano ukupno, na području opštine Derventa otpad se organizovano prikuplja od cca 9.030 domaćinstava te se na taj način prikupi i odloži na gradsku deponiju oko 12.000 tona otpada godišnje. Ostalih cca 3.000 domaćinstava stvori oko 4.000 tona otpada i isti odlaže u prirodu na divlja odlagališta otpada, zatrpavanjem, paljenjem ili direktnim bacanjem na zemljište ili direktnim bacanjem u rijeke i potoke. Na ovaj način se vrši ogroman pritisak i zagađenje tla. Doprinos poboljšanju stanja zemljišta kroz ovaj projekat je nabavka 5 velikih i 10 malih kontejnera za odlaganje otpada u gradskim naseljima gdje se ukazuje potreba za većim kapacitetom, boljom pokrivenošću odvoza otpada, kao i zamjenom dotrajalih kontejnera.

Cilj/evi projekta:

Postavljanje i zamjena dotrajalih kontejnera za odlaganje otpada gradskim lokalitetima:

⇒ 2013- 60 %

⇒ 2014- 40%

Ciljna grupa:

Služba za prostorno uređenje

Služba za komunalne poslove

Služba opštih poslova (financije i pravna služba)

Javno komunalno preduzeće

Očekivani rezultati:

Prikupljanje otpada putem kontejnera od 3 000 domaćinstava iz gradskog područja

Indikatori:

Sva domaćinstava iz gradskog područja su adekvatno pokrivena i otpad se ne odlaže na divlje deponije, dotrajale kontejnere ili u pretrpane kontejnere

Glavne aktivnosti:

Upravljanje projektom:

- Priprema projektne dokumentacije (tehnički elaborat i sl.) za nabavku i postavljanje kontejnera u gradskoj zoni
- Izbor dobavljača kontejnera
- Postavljanje kontejnera na predmetnim lokacijama

Period implementacije:

Januar 2012- decembar 2014

Glavni rizici: Proizvođači otpada nisu spremni da plate uslugu Svijest proizvođača otpada niska	Predviđeni troškovi: Direktni: 25.000 Indirektni: 13% Ukupno: 25.000
Status spremnosti projekta: Projektna ideja	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: (kredit 33%, opštinski budžet 33%, grant od međunarodnih organizacija 33%)
Partner(i)	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:
⇒ Javno komunalno preduzeće	Opština

Projekat 3

Strateški cilj 2-ZEMLJIŠTE: Smanjeno zagađenje zemljišta uspostavljanjem ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom na cjelokupno (100%) područje opštine Derventa i u potpunosti uklonjenim evidentiranim minsko-eksplozivnim sredstvima	Operativni cilj 1: Usvojen dugoročni opštinski Plan upravljanja otpadom	Mjera 1.1: Izrađena strategija upravljanja otpadom na području opštine Derventa (veza OC1)
Naziv programa/projekta: 1.1.1 Izrada strategije upravljanja otpadom na području opštine Derventa		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Gledano ukupno, na području opštine Derventa otpad se organizovano prikuplja od cca 9.030 domaćinstava te se na taj način prikupi i odloži na gradsku deponiju oko 12.000 tona otpada godišnje. Ostalih cca 3.000 domaćinstava stvori oko 4.000 tona otpada i isti odlaže u prirodu na divlja odlagališta otpada, zatrpavanjem, paljenjem ili direktnim bacanjem na zemljište ili direktnim bacanjem u rijeke i potoke. Na ovaj način se vrši ogroman pritisak i zagađanje tla. Prvi korak u poboljšanju stanja tla je izrada strategije upravljanja otpadom na području opštine Derventa.		
Cilj/evi projekta: Izrada strateškog programa kojim će se ispuniti očekivani operativni ciljevi povećanja obuhvata kako slijedi: ⇒ 2012- 100 %	Ciljna grupa: Građani Dervente Nosioci aktivnosti: Služba za prostorno uređenje Služba za komunalne poslove Služba opštih poslova (finansije i pravna služba) Javno komunalno preduzeće	
Očekivani rezultati: Izrađen izvodiv strateški program upravljanja otpadom na području opštine Derventa	Indikatori: Strateški program upravljanja otpadom na području opštine Derventa usvojen na skupštini opštine Derventa	
Glavne aktivnosti: Upravljanje projektom:	Period implementacije: Jan - Jun 2012	

<ul style="list-style-type: none"> - Formalna uspostava radne grupe za izradu Strategije upravljanja otpadom na području opštine Derventa - Održavanje konsultativnih i radnih sastanaka radne grupe za izradu strategije upravljanja otpadom na području opštine Derventa - Angažovanje eksternih eksperata za pripremu strategije upravljanja otpadom na području opštine Derventa - Provođenje javnih rasprava po mjesnim zajednicama - Upućivanje strategije na skupštinu opštine Derventa 	
Glavni rizici: Proizvođači otpada nisu spremni da plate uslugu Svijest proizvođača otpada niska	Predviđeni troškovi: Direktni: 15.000 Indirektni: 10% Ukupno: 15.000
Status spremnosti projekta: Projektna ideja	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: opštinski budžet 10% i EU 90% kroz implementaciju MDPi i UF-FI
Partner(i)	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:
⇒ Javno komunalno preduzeće	Opština

Projekat 4

Strateški cilj 2-ZEMLJIŠTE i OTPAD: Smanjeno zagađenje zemljište uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje opštine Derventa i u potpunosti uklonjenim evidentiranim minsko-eksplozivnim sredstvima	Operativni cilj 3: Povećan kapacitet u tehničko-organizacionom smislu subjekata zaduženih za upravljanje otpadom za zbrinjavanje 20.000 m ³ otpada	Mjera 3.3: Uređenje/saniranje postojeće lokalne deponije
Naziv programa/projekta: 3.1.1 Sanacija i uređenje deponije u Polju		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Prikupljanje i odvoz otpadaka sa područja grada i prigradskih naselja odvija se kontinuirano specijalnim vozilima namjenjenim za ovu vrstu djelatnosti, a prema utvrđenom dinamičkom planu prikupljanja i odvoza. Osim individualnih posuda za prikupljanje otpadaka, grad raspolaže i sa cca 150 kontejnera 1,1 m ³ te cc 50 kontejera 5 m ³ namijenjenih za odlaganje otpadaka, a raspoređeni na javnim površinama. Odvoz otpadaka iz većine gradskih ulica i prigradskih naselja obavlja se u pravilu jednom sedmično, dok odvoz iz centralnog dijela grada i objekata koletivnog stanovanja znatno učestalije. Prikupljanje i odvoz		

industrijskog otpada obavlja se po pozivu ili zahtjevu stranaka, a ruralna poručja opštine uglavnom nisu obuhvaćena organizovanim odvozom otpadaka, a isto se samo povremeno odvozi iz centra mjesnih zajednica Osinja, Trstenci i Kalenderovci, i to bez ikakve naknade. Sam odvoz otpadaka obavlja se sa četiri specijalizovana vozila za prikupljanje i odvoz otpadaka koja su u poprilično lošem stanju. Nedostatak odluke o upravljanju otpadom, koja određuje pravila ponašanja u ovoj oblasti, umnogome doprinosi pojavama nekontrolisanog odlaganja svih vrsta otpadaka na raznim lokacijama i u gradskim i seoskim područjima. Ovakvi postupci dovode do pojave mnoštva divljih deponija koje, osim što stvaraju ružnu sliku, dovode do zagađivanja životne sredine i iziskuju visoke troškove uklanjanje istih. Gledano ukupno, na području opštine Derвента otpad se organizovano prikuplja od cca 9.030 domaćinstava te se na taj način prikupi i odloži na gradsku deponiju oko 12.000 tona otpada godišnje. Ostalih cca 3.000 domaćinstava stvori oko 4.000 tona otpada i isti odlaže u prirodu na divlja odlagališta otpada, zatrpavanjem, paljenjem ili direktnim bacanjem na zemljište ili direktnim bacanjem u rijeke i potoke. Na ovaj način se vrši ogroman pritisak i zagađenje tla. Doprinos poboljšanju stanja zemljišta je nabavka procijednih filtera za otpadne vode.

<p>Cilj/evi projekta: Sanacija deponije</p> <p>⇒ 2013- 40 %</p> <p>⇒ 2015- 60%</p>	<p>Ciljna grupa: Građani Dervente</p> <p>Nosioci aktivnosti: Odjeljenje za prostorno uređenje Odjeljenje za stambeno-komunalne poslove Odjeljenje za finansije i pravna služba načelnika opštine AD Komunalac Derвента</p>
<p>Očekivani rezultati: Sanirana deponija</p>	<p>Indikatori: Postavljena vaga, ugrađeni procjedni filteri, nabavljen komparator i dovedena voda.</p>
<p>Glavne aktivnosti: Upravljanje projektom: - Priprema projektne dokumentacije (tehnički elaborat i sl.) za nabavku i postavljanje vage i komparatora - Izbor dobavljača vage i komparatora - Isporuka vage i komparatora</p>	<p>Period implementacije: Januar 2013- decembar 2015</p>
<p>Glavni rizici: Nemogućnost nalaženja odgovarajućeg komparatora</p>	<p>Predviđeni troškovi: Direktni: 400.000 Indirektni: 15% Ukupno: 400.000</p>
<p>Status spremnosti projekta: Projektna ideja</p>	<p>Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: (kredit 67%, opštinski budžet 33%,)</p>
<p>Partner(i)</p> <p>⇒ Javno komunalno preduzeće</p>	<p>Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Opština</p>

Projekat 5

<p>Strateški cilj 2-ZEMLJIŠTE i OTPAD: Smanjeno zagađenje zemljišta uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje opštine Derventa i u potpunosti uklonjenim evidentiranim minsko-eksplozivnim sredstvima</p>	<p>Operativni cilj 4: Smanjene površine pod divljim deponijama za 60% na opštini Derventa.</p>	<p>Mjera 4.4.: Akcije čišćenja postojećih evidentiranih divljih deponija</p>
<p>Naziv programa/projekta: 3.1.2. Sanacija divljih deponija</p>		
<p>Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:</p> <p>Prikupljanje i odvoz otpadaka sa područja grada i prigradskih naselja odvija se kontinuirano specijalnim vozilima namjenjenim za ovu vrstu djelatnosti, a prema utvrđenom dinamičkom planu prikupljanja i odvoza. Osim individualnih posuda za prikupljanje otpadaka, grad raspolaže i sa cca 150 kontejnera 1,1 m³ te cc 50 kontejera 5 m³ namijenjenih za odlaganje otpadaka, a raspoređeni na javnim površinama. Odvoz otpadaka iz većine gradskih ulica i prigradskih naselja obavlja se u pravilu jednom sedmično, dok odvoz iz centralnog dijela grada i objekata koletivnog stanovanja znatno učestalije. Prikupljanje i odvoz industrijskog otpada obavlja se po pozivu ili zahtjevu stranaka, a ruralna poručja opštine uglavnom nisu obuhvaćena organizovanim odvozom otpadaka, a isto se samo povremeno odvozi iz centra mjesnih zajednica Osinja, Trstenci i Kalenderovci, i to bez ikakve naknade. Sam odvoz otpadaka obavlja se sa četiri specijalizovana vozila za prikupljanje i odvoz otpadaka koja su u poprilično lošem stanju. Nedostatak odluke o upravljanju otpadom, koja određuje pravila ponašanja u ovoj oblasti, umnogome doprinosi pojavama nekontrolisanog odlaganja svih vrsta otpadaka na raznim lokacijama i u gradskim i seoskim područjima. Ovakvi postupci dovode do pojave mnoštva divljih deponija koje, osim što stvaraju ružnu sliku, dovode do zagađivanja životne sredine i iziskuju visoke troškove uklanjanje istih. Gledano ukupno, na području opštine Derventa otpad se organizovano prikuplja od cca 9.030 domaćinstava te se na taj način prikupi i odloži na gradsku deponiju oko 12.000 tona otpada godišnje. Ostalih cca 3.000 domaćinstava stvori oko 4.000 tona otpada i isti odlaže u prirodu na divlja odlagališta otpada, zatrpavanjem, paljenjem ili direktnim bacanjem na zemljište ili direktnim bacanjem u rijeke i potoke. Na ovaj način se vrši ogroman pritisak i zagađenje tla. Doprinos poboljšanju stanja zemljišta je čišćenje divljih deponija.</p>		
<p>Cilj/evi projekta:</p> <p>Prikupljanje otpada pomoću specijaliziranog vozila za odvoz otpada putem kontejnera:</p> <p>⇒ 2012- 70 %</p> <p>⇒ 2014- 30%</p>	<p>Ciljna grupa:</p> <p>Odjeljenje za prostorno uređenje</p> <p>Odjeljenje za stambeno-komunalne poslove</p> <p>Odjeljenje za finansije i pravna služba načelnika opštine</p> <p>Komunalac AD Derventa</p>	
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Sanirane divlje deopnije na području opštine Derventa</p>	<p>Indikatori:</p> <p>Specijalizirano vozilo za prikupljanje otpada registrovano i pušteno u rad</p>	
<p>Glavne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Čišćenje deponije i odvoz otpada - Skidanje zemlje u visini od 30cm - Postavljenje tabli o zabrani odlaganja otpada 	<p>Period implementacije:</p> <p>Jul 2012- Decembar 2014</p>	

Glavni rizici: -	Predviđeni troškovi: Direktni: 30.000 KM Indirektni:10% Ukupno: 30.000 KM
Status spremnosti projekta: <u>Spreman za implementaciju</u>	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: (70% Grant fodna za zaštitu životne sredine, opštinski budžet 30%,)
Partner(i)	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:
⇒ Javno komunalno preduzeće	Opština

Sektor atmosfere i energije

Osnovni koncepti projektnih prijedloga u oblasti atmosfere i energije su:

Projekat 1

<p>Strateški cilj 3-ATMOSFERA i ENERGIJA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorijevanjem fosilnih goriva za 20%.</p>	<p>Operativni cilj 3: Ušteda kroz novih proizvedenih 32.500 kWh energije nastale od obnovljivih i/ili alternativnih izvora energije na području opštine Derventa</p>	<p>Mjera 3.2: Promotivne i edukativne aktivnosti o obnovljivim/alternativnim izvorima energije</p>
<p>Naziv programa/projekta: 3.2.1 Promocije i edukacije o obnovljivim i alternativnim izvorima energije</p>		
<p>Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:</p> <p>Na području opštine Derventa nema uspostavljenog daljinskog grijanja, te je sistem grijanja za individualno i kolektivno stanovanje, javne objekte i privredu individualan. Svi stambeni objekti zagrijavaju se individualno, na drvo, ugalj, struju i kombinacije istih. Procjenjuje se da od 12.158 domaćinstava na području Opštine, 2/3 za zagrijavanje koriste peći na čvrsto gorivo (energent: ugalj, drva) i zagrijavaju 50% stambenog prostora, dok ostatak posjeduje individualno centralno grijanje (kotlovnice manjeg kapaciteta) a kao energent koriste: ugalj, drva, piljevinu, lož ulje, te zagrijavaju kompletan stambeni prostor. Kotlovnice (individualne) postoje samo u školama i javnim ustanovama. Sistem grijanja je u većini slučajeva baziran na korištenju drveta i uglja, mazuta, lož ulja. Školski objekti koriste drva i ugalj dok opština, biblioteka, centar za kulturu, sportska hala koriste lož ulje a dom zdravlja i UNIS na mazut.</p> <p>Na bazi ovih podataka na godišnjem nivou, procjenjuje se da se za potrebe grijanja i ostale potrošnje električne energije iskoristi 337.308.119 kWh energije. Sagorijevanjem ovih količina oslobađa se niz štetnih supstanci (ugljen dioksid, metan, sumpor dioksid, azotni oksidi, amonijak, nemetanski isparljivi organski spojevi, teški metali, ugljen monoksid, sitne čvrste čestice) i vrši se pritisak na atmosferu.</p> <p>Na osnovu ovog vidljivo je da stanovništvo Dervente nije upoznatno sa obnovljivim i alternativnim izvorima energije. Mala informisanost i nepristupačnost edukaciji na ovu temu su uzročnici trenutnog stanja u opštini po pitanju korišćenja i iskorišćavanja energije.</p> <p>Kroz ovaj projekat cilj nam je edukovati i informisati što veći broj građana i poslovnog sektora, kao i učenika koji vremenom podižu svijest o obnovljivim i alternativnim izvorima enegrije. Smatramo da je prvo potrebno edukovati i informisati građanstvo i buduće korisnike pre nego što se upute u ovaj vid korišćenja i iskorišćavanja energije. Cilj nam je kroz sledećih 6 godina vršiti edukacije i promocije o obnovljivim i alternativnim izvorima energije kroz kampanje, okrugle stolove i tematske sastanke kao i mini edukativne treninge za poslovni sektor.</p>		
<p>Cilj/evi projekta:</p> <p>Edukacija i promocija o alternativnim i obnovljivim izvorima energije kojim će se ispuniti očekivani operativni ciljevi kako slijedi:</p> <p>⇒ 2014- 30%</p> <p>⇒ 2016- 70 %</p>	<p>Ciljna grupa:</p> <p>Građani Dervente</p> <p>Nosioci aktivnosti:</p> <p>Služba opštih poslova (finansije i pravna služba)</p> <p>Škole</p> <p>NVO</p> <p>Privatni sektor</p>	
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Informisanost stanovništva, edukovani učenici i građani, kao i privatni sektor o mogućnostima i pogodnostima alternativnih i obnovljivih izvora energije</p>	<p>Indikatori:</p> <p>Održano 16 kampanja u 4 godine, organizovano 8 tematskih rasprava/okruglih stolova, izvršeno 16 edukativnih aktivnosti kroz škole i 8 edukativnih seminara za privatni sektor.</p>	
<p>Glavne aktivnosti:</p>	<p>Period implementacije:</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - Formiranje radne grupe i izbor partnera na projektu - Donošenje detaljnog plana rada i metodologije pristupa različitim ciljnim grupama - Mini grantovi NVO-ima radi sprovođenja promocija o obnovljivim i alternativnim izvorima energije - Edukativne aktivnosti u školama, firmama i poslovnim subjektima zainteresovanim za ovaj vid obnovljivih i alternativnih izvora energije 	Januar 2012- decembar 2016
<p>Glavni rizici:</p> <p>Nezainteresovanost građana o obnovljivim i alternativnim izvorima energije</p>	<p>Predviđeni troškovi:</p> <p>Direktni: 15.000</p> <p>Indirektni: 10%</p> <p>Ukupno: 15.000</p>
<p>Status spremnosti projekta:</p> <p>Projektna ideja</p>	<p>Izvori finansiranja/sufinansiranja:</p> <p>Izvori: (grant od međunarodnih organizacija 80%, opštinski budžet 20%)</p>
<p>Partner(i)</p> <p>⇒ Škole</p> <p>⇒ NVO-i</p>	<p>Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:</p> <p>Opština, NVO-i</p>

Projekat 2

<p>Strateški cilj 3-ATMOSFERA i ENERGIJA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorijevanjem fosilnih goriva za 20%.</p>	<p>Operativni cilj 2: Smanjena potrošnja energije od fosilnih goriva do 5% u objektima pod vlasništvom opštine Derventa, primjenom principa energetske efikasnosti</p>	<p>Mjera 2.1: Utopljanje objekata koji su u vlasništvu opštine Derventa</p>
<p>Naziv programa/projekta: 2.1.1 Izrada energetskih sertifikata za objekte javne ustanove</p>		
<p>Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:</p> <p>Zakonska regulativa EU obavezuje države kandidate da u pregovorima za ulazak u EU ispune svoje obaveze iz preko 30 poglavlja. Jedno od tih poglavlja jeste i energetska efikasnost. Pošto je građevina najveći potrošač energenata potrebno je smanjiti rasipanje istih. Jedan od prvih koraka u smanjenju potrošnje energenata, a zadržavanju komfora jeste izrada energetskih sertifikata „pasoša” tih objekata odnosno provođenje energetskih pregleda. Projektom je predviđeno da se sačini lista prioriternih objekata (koji troše mnogo energenta). Nakon toga bi se izvršio odabir projektantskih kuća koje posjeduju licencu za izradu sertifikata i pristupilo bi se izradi.</p>		

<p>Cilj/evi projekta:</p> <p>Izrada strateškog programa kojim će se ispuniti očekivani operativni ciljevi povećanja obuhvata kako slijedi:</p> <p>⇒ 2012- 30%</p> <p>⇒ 2013 - 70 %</p>	<p>Ciljna grupa:</p> <p>Građani Dervente</p> <p>Nosioci aktivnosti:</p> <p>Odjeljenje za prostorno uređenje</p> <p>Odjeljenje za stambeno-komunalne poslove</p> <p>Odjeljenje za finansije</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Izrađeni energetske certifikati i provedeni energetske pregledi</p>	<p>Indikatori:</p> <p>Energetske certifikati</p>
<p>Glavne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Odabir objekata za certifikaciju - Izbor projektantske kuće za certifikaciju - Izrada certifikata 	<p>Period implementacije:</p> <p>Januar 2012- decembar 2013</p>
<p>Glavni rizici:</p> <p>Ne postojanje projektantske kuće za energetske certifikovanje</p>	<p>Predviđeni troškovi:</p> <p>Direktni: 30.000</p> <p>Indirektni: 15%</p> <p>Ukupno: 30.000</p>
<p>Status spremnosti projekta:</p> <p>Projektna ideja</p>	<p>Izvori finansiranja/sufinansiranja:</p> <p>Izvori: (grant od međunarodnih organizacija 70% (UNDP, GIZ), opštinski budžet 30%)</p>
<p>Partner(i)</p> <p>⇒ Korisnici objekata u vlasništvu opštine</p>	<p>Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:</p> <p>Opština</p>

Projekat 3

<p>Strateški cilj 3-ATMOSFERA i ENERGIJA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorijevanjem fosilnih goriva za 20%.</p>	<p>Operativni cilj 2: Smanjena potrošnja energije od fosilnih goriva do 5% u objektima pod vlasništvom opštine Derventa, primjenom principa energetske efikasnosti</p>	<p>Mjera 2.1: Utopljanje objekata koji su u vlasništvu opštine Derventa</p>
<p>Naziv programa/projekta: 2.1.2 Utopljanje objekta opštinske administracije Derventa</p>		
<p>Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:</p> <p>Zakonska regulativa EU obavezuje države kandidate da u pregovorima za ulazak u EU ispune svoje obaveze iz preko 30 poglavlja. Jedno od tih poglavlja jeste i energetska efikasnost. Pošto je građevina najveći potrošač energenata potrebno je smanjiti rasipanje istih. Jedan od mjera u smanjenju potrošnje energenata, je utopljanje objekta opštinske administracije koji je toplotno neizolovan. Na taj način će</p>		

se za konkretan objekat povećati energetske karakteristike objekta za 45 % odnosno biće smanjena potrošnja 86.489 kWh energije i biće smanjena emisija CO ₂ za 25.600 kg godišnje.	
Cilj/evi projekta: Izrada strateškog programa kojim će se ispuniti očekivani operativni ciljevi povećanja obuhvata kako slijedi: ⇒ 2012- 100%	Ciljna grupa: Građani Dervente Nosioci aktivnosti: Odjeljenje za prostorno uređenje Odjeljenje za stambeno-komunalne poslove Odjeljenje za finansije
Očekivani rezultati: Smanjena potrošnja 86.489 kWh energije i biće smanjena emisija CO ₂ za 25.600 kg godišnje	Indikatori: Količina energije za potrebe grijanja objekta opštinske administracije
Glavne aktivnosti: Promotivne aktivnosti Ugradnja toplotne izolacije na objekat opštinske administracije Medijsko praćenje projekta	Period implementacije: Jan 2012- Avgust 2012
Glavni rizici: -	Predviđeni troškovi: Direktni: 75000 Ukupno: 75.000
Status spremnosti projekta: Spremno za implemenatciju	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: (grant od međunarodnih organizacija 50%, opštinski budžet 50%)
Partner(i) ⇒ Korisnici objekata u vlasništvu opštine ⇒ NVO	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Opština, NVO

Projekat 4

Strateški cilj 3- ATMOSFERA i ENERGIJA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorijevanjem fosilnih goriva za 20%.	Operativni cilj 4: Smanjiti potrošnju električne energije u sistemu javne rasvjete u opštini Derventa za 20%	Mjera 4.1: Zamjena energetski neefikasnih rasvjetnih tijela u sistemu javne rasvjete sa štedljivom LED rasvjetom (veza OC4)
Naziv programa/projekta: 4.1.1 Ušteda električne energije u sistemu javne rasvjete primjenom energetski efikasnih LED rasvjetnih tijela		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Cijeli svijet se danas suočava s dva velika energetska problema. Prvi je nedostatak energije i nesigurnost u njenoj usluzi, a drugi je zagađenje životne sredine te klimatske promjene uzrokovane prevelikom i neracionalnom potrošnjom energije. Proizvodnja, distribucija i potrošnja energije su djelatnosti koje direktno ili indirektno utiču na sva područja ljudskog djelovanja, ali i na socijalni i ekonomski napredak svake pojedine zemlje. Ekološke posljedice		

energetske potrošnje su tema koja se predugo zapostavljala. Međutim, iako se i dalje ne vodi dovoljno računa o socijalnim, ekološkim, ekonomskim i sigurnosnim aspektima korištenja energije u svrhu zadovoljenja sve većih energetske potreba, danas je ovaj problem ipak prepoznat i u velikom broju, prvenstveno od strane razvijenih zemalja, prihvaćeno je da dosadašnji, nekontrolirani pristup potrošnji energije nije održiv.

Cijene energije i energenata će, zbog globalnih i lokalnih razloga, u narednom razdoblju i dalje rasti, što će direktno uticati na porast troškova života i poslovanja.

Prioritet treba dati održivoj potrošnji energije, kroz racionalno planiranje same potrošnje, te kroz implementaciju mjera energetske efikasnosti.

Do 5% budžeta lokalnih zajednica izdvaja se na troškove električne energije i održavanja sistema javne rasvjete. Osnovni razlog za ovako visoke troškove je primjena energetski neefikasnih rasvjetnih tijela koji gotovo 90% energije pretvaraju u toplotu a samo 10% u svjetlost. Uz to troškovi održavanja su relativno visoki jer vijek trajanja rasvjetnih tijela koja trenutno postoje u sistemu javne rasvjete oko 4.000 radnih sati.

Korak u poboljšanju i optimizaciji sistema javne rasvjete je zamjena energetski neefikasnih rasvjetnih tijela sa LED sijalicama koje troše od 7-15 puta manje električne energije i traju i do 50.000 radnih sati uz zadržavanje istog nivoa osvjetljenosti javnog prostora, te su troškovi održavanja minimalni.

<p>Cilj/evi projekta:</p> <p><i>Izrada strateškog programa kojim će se ispuniti očekivani operativni ciljevi povećanja obuhvata kako slijedi:</i></p> <p>⇒ 2012- 30%</p> <p>⇒ 2015- 70 %</p>	<p>Ciljna grupa:</p> <p>Građani Dervente</p> <p>Nosioci aktivnosti:</p> <p>Služba za komunalne poslove</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Smanjena potrošnja električne energije i troškova održavanja u sistemu javne rasvjete za 30%.</p>	<p>Indikatori:</p> <p>Troškovi električne energije manji u odnosu na troškove prije primjene mjera</p>
<p>Glavne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Provođenje energetskeg pregleda predmetnog sistema - Priprema projektne dokumentacije (tehnički elaborat i sl.) za nabavku i izvođenje radova na postavljanju LED rasvjete - Izbor dobavljača materijala i izvođača radova 	<p>Period implementacije:</p> <p>Januar 2012- decembar 2017</p>
<p>Glavni rizici:</p>	<p>Predviđeni troškovi:</p> <p>Direktni: 1.500.000 KM</p> <p>Indirektni: 10%</p> <p>Ukupno: 1.500.000 KM</p>

Status spremnosti projekta: Projektna ideja	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: (grant od međunarodnih organizacija (UNDP,GIZ, USAID) 80%, opštinski budžet 20%)
Partner(i)	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:
⇒ Esco firme ⇒ Firme ovlaštene za postavljanje LED ulučne rasvjete	Opština

Sektor biološke različitosti i kulturno-istorijskog naslijeđa

Osnovni koncepti projektnih prijedloga u oblasti ovog sektora su:

Projekat 1

Strateški cilj 5: BIOLOŠKA RAZLIČITOSTI I KULTURNO ISTORIJSKO NASLIJEĐE: Sačuvana, adekvatno vrednovana i u funkciju održivog razvoja stavljena biološka različitosti, prirodno i kulturno-istorijsko naslijeđe opštine Derventa	Operativni cilj 2: Zaštićen fenomen vodenog cvijeta na rijeci Ukrina od nestanka (uništenja).	Mjera 2.2: Promotivne aktivnosti i turistička prepoznatljivost
Naziv programa/projekta: 2.2.1 Turistička prepoznatljivost Ukrinskog vodenog cvijeta		
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Kulturno-istorijski spomenici i prirodno naslijeđe postoji na području cjelokupne opštine Derventa. S ciljem očuvanja i zaštite od propadanja i uništavanja studijom će se izvršiti valorizacija stanja i identifikovati će se mjere zaštite. Kulturno-istorijsko naslijeđe zajedno sa prirodnim predstavlja osnov za razvoj održivog turizma na području opštine Derventa. Za rijeku Ukrinu karakteristična je fauna vodenih insekata koja se odlikuje prisustvom vrsta iz roda Ephemeroptera (vodeni cvijet). Determinisane su tri vrste i to: Caenis luctuosa, Ephemera sp. i Heptagenia sp. Na rijeci Ukrini dešava se izuzetno rijedak fenomen cvijeta vode, naime radi se o insektu vrste Ephemeroptera. U ljetnim večerima i noćima tokom avgusta oko vodotoka se javljaju rojevi vodenih insekata, leptira, koji žive u obliku larve na dnu rijeke tri godine, koji se pare dobija se utisak da rijeka procvjeta. Ovo je dokaz da je Ukrina ekološki čista. Ovaj fenomen je poznat još na rijeci Tisi i Hoanghou u Kini. Ovaj izuzetno rijedak fenomen biće zaštićen od nestajanja jer predstavlja veliko prirodno bogatstvo i neprocjenjivo vrijednu turističku atrakciju. Vodeni cvjetovi ili efemeroptere su veoma stara grupa krilatih insekata (njihovi fosili nađeni su u iskopinama iz Perma), koja predstavlja najosnovniji i najstariju granu krilatih insekata. Danas, ovaj red je predstavljen sa oko 30.000 vrsta koje naseljavaju sva slatkovodna vodena staništa, iako su malobrojne vrste koje naseljavaju visoke planine ili polarne predjele. Vodeni cvjetovi su krilati insekti koji imaju izuzetno kratak stadijum odraslih jedinki, dok larveni stadijumi duže žive, i taj dio života provode u vodi. Larve vodenih cvjetova imaju veliki značaj kao važna karika u lancu ishrane u riječnim ekosistemima, jer predstavljaju hranu ribama, kao što je pastrmka. Pored toga, larve nisu u mogućnosti da trpe promjene		

kvalitet vode, veoma su osjetljive na promene u životnoj sredini (poput zagađenja), uslijed čega se koriste kao bioindikatori. Na kopnu se mnoge životinje hrane i razvijenim odraslim jedinkama vodenih cvjetova u vrijeme njihove masovne pojave. Naučno ime Ephemeroptera duguju kratkom (efemernom) životu aduata, koji traje najčešće od nekoliko časova do nekoliko dana. Naziv u srpskom jeziku opisuje izgled ovih insekata nakon života – poslije svadbenog rojenja i polaganja jaja, raznobojni mužijaci i ženke iscrpljeni padaju na vodene površine gde plutaju poput cvjetova.

Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derвента, pokrenulo je inicijativu početkom 2006 godine sa NVO sektorom na zaštiti jedinstvenog fenomena cvjetanja Ukriine u avgustu. Sve veća zagađenost riječnih tokova i voda uzrokuje smanjenu populaciju insekta, koji svoj životni vijek provodi u vodi kao larva, a samo u vrijeme oplodnje pojavljuje se kao leptir.

Naš cilj ovim projektom je obezbijediti prepoznatljivost ove rijetke vrste vodenog cvijeta. On sam predstavlja interesantnu temu na koju se mogu pozvati različite promocije i aktivnosti. Organizovanjem raznih aktivnosti kojim ćemo promovisati ne samo Ukrinski cvijet, nego i sam turistički potencijal u opštini Derвента na rijeci Ukrini.

<p>Cilj/evi projekta:</p> <p>Implementacija aktivnosti koji se pospešuje prepoznatljivost i informisanost Ukrinskog cvijeta, kojim će se ispuniti očekivani operativni ciljevi povećanja obuhvata kako slijedi:</p> <p>⇒ 2012- 30%</p> <p>⇒ 2014- 25%</p> <p>⇒ 2016- 25%</p> <p>⇒ 2018- 20%</p>	<p>Ciljna grupa:</p> <p>Građani Dervente</p> <p>Nosioci aktivnosti:</p> <p>Služba za prostorno uređenje</p> <p>Služba za općih poslova (finansije i pravna služba)</p> <p>Turistička organizacija</p> <p>NVO-i</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Prepoznatljiv Ukrinski cvijet i atraktivna turistička destinacija Ukrinskog toka</p>	<p>Indikatori:</p> <p>Organizovane aktivnosti/kampovi povodom zaštite Ukrinskog cvijeta, edukovano stanovništvo i informisano o Ukrinskom cvijetu, publicirani promotivni materijali kao i organizovana razna takmičenja, likovne kolonije na temu Ukrinskog cvijeta.</p>
<p>Glavne aktivnosti:</p> <p>- Uspostava radne grupe rad na implementaciji projekta, saradnja sa turističkom agencijom</p> <p>- Održavanje konsultativnih i radnih sastanaka radne grupe za plana aktivnosti i promocije Ukrinskog vodenog cvijeta kroz 6 godina</p> <p>- Implementacija aktivnosti u saradnji sa NVO-ima i turističkom agencijom</p>	<p>Period implementacije:</p> <p>Januar 2012- decembar 2018</p>

Glavni rizici:	Predviđeni troškovi: Direktni: 50.000 Ukupno: 50.000
Status spremnosti projekta: Projektna ideja	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: (opštinski budžet 33%, međunarodni fondovi 33%, domaći fondovi 20%, privatni sektor 13%)
Partner(i)	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:
⇒ Turistička organizacija ⇒ NVO-i	Opština

Projekat 2

Strateški cilj 5: BIOLOŠKA RAZLIČITOSTI I KULTURNO ISTORIJSKO NASLIJEĐE: Sačuvana, adekvatno vrednovana i u funkciju održivog razvoja stavljena biološka različitosti, prirodno i kulturno-istorijsko naslijeđe opštine Derventa	Operativni cilj 3: Uređenje postojećih i izgradnja novih zelenih površina.	Mjera 3.2: Izgradnja novih zelenih površina
Naziv programa/projekta: 3.2.1 Sadnja drvoreda u užem centru grada		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Sedamdesetih godina prošloga vijeka grad Derventa je imao drvoreda, ali je zbog dotrajalosti ili izumiranja isti posječen. Trenutno u gradu je ostala samo jedna ulica u užem centru grada u kojoj je drvored „preživio“ sječu. Kako bi se obogatile zelene površine u gradu i napravili zeleni koridori planirana je sadnja drvoreda u užem centru grada		
Cilj/evi projekta: Izrada strateškog programa kojim će se ispuniti očekivani operativni ciljevi povećanja obuhvata kako slijedi: ⇒ 2012 – 10 % ⇒ 2015 – 50 %	Ciljna grupa: Građani Dervente Nosioci aktivnosti: Odjeljenje za prostorno uređenje Odjeljenje za stambeno-komunalne poslove Javno komunalno preduzeće	
Očekivani rezultati: Ozelenjen centar grada	Indikatori: Zasađeno 300 novih drveća	
Glavne aktivnosti: - Izrada projektne dokumentacije o ozelenjavanju užeg centra grada	Period implementacije: Jan 2012- dec 2015	

- izbor izvođača radova - izvođenje radova	
Glavni rizici: Nemogućnost sadnje drveća u užem centru grada zbog podzemnih instalacija u trotoarima	Predviđeni troškovi: Direktni: 50.000 Ukupno: 50.000
Status spremnosti projekta: Projektna ideja	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Izvori: (opštinski budžet 50%, učešće međunarodnih organizacija kroz nevladin sektor i civilno društvo 50%)
Partner(i)	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:
⇒ Komunalno preduzeće ⇒ Ekološke NVO sa područja opštine	Opština

Projekat 3

Strateški cilj 5: BIOLOŠKA RAZLIČITOSTI I KULTURNO ISTORIJSKO NASLIJEĐE: Sačuvana, adekvatno vrednovana i u funkciju održivog razvoja stavljena biološka različitosti, prirodno i kulturno - istorijsko naslijeđe opštine Derventa	Operativni cilj 3: Uređenje postojećih i izgradnja novih zelenih površina.	Mjera 3.3: Edukacija o zaštiti životne sredine
Naziv programa/projekta: 3.3.1 Eko škole		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Zagađenje je jedan od najvećih problema današnjice, svi gradovi, sela, rijeke, mora... su pogođeni tom katastrofom koju smo mi izazvali i još uvijek izazivamo. Zagađenje prirode je jedna od najvećih mana čovjeka koja se pojavila u novije vrijeme. Univerzalni program za ekološko upravljanje, sertifikaciju i obrazovanje za održivi razvoj naziva se Eko škola. Osnovala ga je Fondacija za ekološki odgoj i obrazovanje, koju je osnovalo Vijeće Evrope s ciljem usmjeravanja, provođenja i nadziranja politike odgoja i obrazovanja za ekologiju u državama Evropske unije. Od juna 2001. godine Fondacija je iz evropskih prerasla u šire međunarodne okvire, pa su tako i njeni programi prerasli iz evropskih u globalne programe. Program Eko-škole jasno određuje i usmjerava način na koji se nastavni sadržaji o zaštiti prirode primjenjuju u svakodnevnom životu škole. Svi sudionici života u Eko-školi (učenici, nastavnici, administrativno osoblje škole, roditelji i dr.) zajednički preduzimaju niz praktičnih aktivnosti s ciljem smanjenja zagađenja i očuvanja prirode. Posebna pažnja posvećuje se pitanjima smanjivanja i zbrinjavanja otpada, racionalnog korišćenja energije i vode i uređivanju školskog zelenila. Potrebno je ispuniti 7 koraka do dobijanja statusa Eko škole. - Osnovati odbor Eko škole - Napraviti ocjenu stanja prirode		

<ul style="list-style-type: none"> - Izraditi program djelovanja Eko škole - Teme o zaštiti prirode treba uvrstiti u nastavni program - O prihvaćanju i provođenju programa Eko škole potrebno je obavještavati javnost - Izraditi Eko kodeks 	
<p>Cilj/evi projekta:</p> <p>Izrada strateškog programa kojim će se ispuniti očekivani operativni ciljevi povećanja obuhvata kako slijedi:</p> <p>⇒ 2012-60 %</p> <p>⇒ 2014-40 %</p>	<p>Ciljna grupa:</p> <p>Učenici</p> <p>Nastavnici</p> <p>Roditelji</p> <p>Građani Dervente</p> <p>Nosioci aktivnosti:</p> <p>Administrativno osoblje</p> <p>Javno komunalno preduzeće</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Podizanje ekološke svijesti kod učenika, nastavnika i roditelja.</p>	<p>Indikatori:</p> <p>Povećan broj uređenih i izgrađenih zelenih površina na području opštine.</p>
<p>Glavne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ispunjavanje uslova za dobijanje statusa Eko škole - Nastavak aktivnosti na održavanju statusa Eko škole 	<p>Period implementacije:</p> <p>Januar 2012- decembar 2017</p>
<p>Glavni rizici:</p> <p>-</p>	<p>Predviđeni troškovi:</p> <p>Direktni: 15 000</p> <p>Indirektni: 10%</p> <p>Ukupno: 15 000</p>
<p>Status spremnosti projekta:</p> <p><u>Projektna ideja</u></p>	<p>Izvori finansiranja/sufinansiranja:</p> <p>Izvori: (opštinski budžet 50%, učešće međunarodnih organizacija kroz nevladin sektor i civilno društvo 50%)</p>
<p>Partner(i)</p>	<p>Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:</p>
<p>⇒ Škole</p> <p>⇒ Nevladine organizacije sa područja opštine</p>	<p>Opština i NVO-i</p>

Reference

- Publikacija o zdravstvenom stanju stanovništva Republike Srpske za 2008. godinu
http://www.phi.rs.ba/documents/publikacija_zdr_stanje_2008.pdf

- Okvirni plan razvoja vodoprivrede RS:
http://vodeherc.org/images/stories/dokumenti/okvirni_plan_razvoja_vodoprivrede.pdf
- Akcioni plan za realizaciju Okvirnog plana razvoja vodoprivrede RS
http://vodeherc.org/images/stories/dokumenti/akcioni_plan.pdf
- Vodno zakonodavstvo Evropske Unije <http://www.voda.hr>
- Okvirna direktiva o vodama: <http://www.voda.hr/Default.aspx?sec=194>
- Agencija za vode oblasnog riječnog sliva Save, Bijeljina (Republika Srpska): <http://www.voders.org>
- Ocjena monitoringa voda oblasnog riječnog sliva rijeke Save 2009
- Zakon o zaštiti životne sredine (Sl. glasnik RS 28/07)
- Uredba o projektima za koje se sprovodi procjena uticaja na životnu sredinu i kriterijumi za odlučivanje o obavezi sprovođenja i obimu procjene uticaja na životnu sredinu (Sl. glasnik RS 7/06)
- Uredba o postrojenjima koja mogu biti izgrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu (Sl. glasnik RS 7/06)
- Izvještaj o stanju životne sredine Federacije Bosne i Hercegovine: <http://www.okolis.ba/ba/page/37>
- Prvi nacionalni izvještaj Bosne i Hercegovine za konvenciju o biološkoj raznolikosti (<http://www.fmoit.gov.ba/ba/page/63/bh-chm>)
- Prvi nacionalni izvještaj BiH u skladu sa Okvirnom UN konvencijom o klimatskim promjenama <http://www.unfccc.ba/ba/posljednje/novosti/21-bih-adopts-the-initial-national-communication-under-the-united-nations-framework-convention-on-climate-change>
- Zakon o zaštiti prirode (Sl. glasnik RS 50/02)
- Zakon o zaštiti vazduha (Sl. glasnik RS 53/02)
- Zakon o upravljanju otpadom (Sl. glasnik RS 53/02)
- Zakon o vodama (Sl. glasnik RS 50/06)
- Zakon o uređenju prostora i građenju (Sl. glasnik RS 55/10)
- Regionalni akcioni plan za zaštitu sliva rijeke Ukrine-nacrt

**Opština Derventa
Trg oslobođenja 3,
Derventa, BiH-Republika Srpska
Telefon: +387 53 315 106,
Faks: +387 53 315 105
www.derventa.ba**